№ 81. — Neljapäewal, 12. juulil 1912. — № 81.

Neljas aastakäik.

Ilmub kolm korda nädalas, teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal.

Kaasandeks on tegutsemisõiguse: „Õigus" ja „Rahwawabadus ja omawalitsus" — Kontor on awatud kõikidel päewadel kella 10—4, pühapäewadel ja kroonupühadel kell 12—2 päewal.

Toimetus ja talitus:
СПБ. Офицерская ул. № 5.
Telefon № 463-24.

Peterburi Teataja

Tellimishind postiga:
12 kuu peale 4 rbl. — k.
6 „ „ 2 „ 10 „
3 „ „ 1 „ 10 „
2 „ „ — „ 75 „
1 „ „ — „ 40 „
Wäljamaale 6 r. 1. aastas.
Kaasandeks „Õigus" eest on juurde maksa aastas 30 k., poolest aastas 15 kop. ja „Rahwa wabadus ja omawalitsus" eest 75 kop.
Üksiku numbri hind 4 kop.
Kuulutuste hinnad:
Ees esimesel küljel 40 kop., wiimasel küljel 20 kop. rida.
Adressi muutmine — 10 kop.
ja endine adress tuleb kaasa saata.

Uuemad sõnumed.

* Taschkenti lähedal tõstis üks osa Turkestani kütipüride bataljoni soldatid mässu. Mitu sada mehe lahkusiwad laagrikohalt ja hakkasiwad laskma. Tõusis äge wastastikune tuleandmine mässulaste ja kohaste truuks jäänud soldatite wahel. Surma saiwad paar ohwitseri ja mitu soldatit ning mitmed haawata. Kõik korrarikkujad soldatid wõeti wangi.

* Inglise ajalehed leiawad Europa rahu praegu kõige suuremas hädaohus olewat. Weel üks samm — ja Inglismaa pidawat ühele Europa suurriigile sõda kuulutama. Kes see suurriik on, seda otsekohe ei öelda, kuid arwatakse, et see Saksamaa olewat. Arwatakse ka, et tulewase Europa sõja korral Wene-Prantsuse leping kaktsed.

Tänase numbriga läheb intusiis „Kodeline automobiili" nr. 12 kaasa.

Edenew elu loob ülesandeid.

Kui eind kodumaal jalge all palawaks läks ja sääl kõik nurisema hakkas, siis pöördis praegune Eesti asunik kodumaale selja ja rändas üksikutesse Wenemaa nurgadesse, kus maapind laiem ja elu lahedam. Meie ei saha siin kohal selles juttu teha, kui palju sellega elujärje paranemist kätte saadi, kuid nii palju on kindel, et paljud neist ajajooksul heale järjele on jõudnud, kuna paljud weel wiletsama seisukorraga wõõrsil peawad leppima, kui kodumaa seda neile pakkus. Siin oliwad mitmed segu dimitud mõjuandjateks, kes ühele ühte, teisele aga teist seisukorda jagasiwad. Wõtis ka weel seda alla kriipsutada, et suurem osa meie asunikkudel asumise-aastab juba selja taha hakkawad weerema ja sellega nende esimene ülesanne — oma ulualune, oma põllutapikene — täidetud on.

Edenew elu ei seisa paigal. Ka loob mitmed uued ülesanded, ja see, millest eila aimugi ei olnud, on täna nii hädis kui nõuetawaks saanud. Näituseks pole tarwis kaugele minna: majandusliste järje alustamisega oli waja kultura alustuste sigimisega tegemist teha. Kuli kool kauna panna koolidõpetaja ametiste palgata. Naske oli see mõnes mõnel pool, kuid üle temast saadi ja ise seda weel jõutud ei ole seal saadetle sellega praegu korda. [illegible] et majanduslise edenemise [illegible] kõigujäänunnega midagi wäärt ei ole. [illegible] et need wõitemad kõik ka peawad saama. [illegible] tõentuseks selles on see, et [illegible] asunikute [illegible] ka kaugem [illegible] ükskõik kõik [illegible] kes et [illegible] kõik [illegible] dama ka wõid ükski kultuuraalikule [illegible] kui ka [illegible] Olek [illegible] esimese asunike [illegible] Kurta-Sloowa [illegible] Krimmist Narwa [illegible] seal oleks wahest selle kaa nõu peale [illegible] ülesande [illegible] kuigi asunik [illegible] et kultuurilise [illegible] kohustus weeb, [illegible] peal seisab ja [illegible] täida wõiks.

Nõuti wõiks weel palju tuua. Aga olgu lõppujals jääb, et Eesti asunik — [illegible] — edenewa eluga samm on olnud pidada ja see ongi just see märgiline, mis seda ka muutoste [illegible] nimetamiseks teeb. Jääks see ära, jääks ka Eesti asunik randumaks. [illegible] kõik [illegible] rahwa [illegible] teisel [illegible] kõige kindlamalt kuna [illegible]

Ülesandeid, mille kallale meie asunikul wahi [illegible] palju kuid kõigist [illegible] Aga mis iseäranis ülewe peal [illegible] on see, et asunik [illegible] tähtsuselise riigikodaniku peale sundima olewal, kes kõigist kodamiku kohustest ja õigustest seisamal määral osa wõtab kui iga teine. See on praegune silmapilgu suurem ülesanne, ja seda ei tohi silmapilgul wahele jätta. Meie, ja iseäranis asunikud kardawad nii sagedaste, et üksikandlistid olud raskeb olla. Kui ummistamise seda ära et nende olude [illegible] iga üksik riigi kodanik [illegible] ja, mis peaksid, seda kõige [illegible] on tegema. Just [illegible] seisukohalt waa dates, tuleks meeles pidada: Küsim üksikisise ei wõi asju paremale järjele, siin on kummuli

waja, mis ka roostetanud raua ära sulatab ja kaljud koha pealt üle weab. Meie ei mõtle nende sõnadega lubamata asju, waid ainult neid mis seaduslikult antud aktid kindlaks määrawad. Ja nende põhjal awaneb tänawu sügisel suur tegewuseväli. Meil seisawad riigiwolikogu walimised ees.

Suriwe, mille all kannatame ja 3. juuni wolikogu süüdist selgroog on paljude huwi walimiste wastu wähendanud. Mõeldakse, nagu oleks seadusandlise koda millest rahwa paremad pojad ei peawad wõtma, tallermaa, mida igaüks kaitsta tohib, tima et tal kodanikkube hea käsi kõik ja suure Wene riigi tulewik südame peal ei olla. Olla nagu harilikuks asjaks saanud, et igast kubermangust mehi Tauria paleesse saadetakse, kes seal... oma istumiste eest aastas kindlaks määratud tasu saawad, ühe sõnaga uus amet (riigiwolikniku amet) juurde tulnud. Ja see arwamine tunne seadusandlise koja tegewuse ja wõiga wastu on isegi nii kaugele edenenud, et arwamine mõnel pool iga päewaga kindlamaks läheb, nagu saamaks Wene riigi saadikutekoda ilma Purischkewitschita ja Timoschkinita, mille walimise eest juba tunnedab jõunud ammugi murretsewad, oma tähtsuse. Kui madal see arwamine õigele riigikodanikule on, seda oleks asjata seletama hakata, seda peaks igaüks isegi mõistma suutma. Aga kui sarnane arwamine ometigi walitsemas, siis tuleks seda kõige süüdimalt eemale tõrjuda, wähemalt eestlaste ringkonnast.

Kui meie Wene lehed läbi silmitseme, siis leiame siit ja sealt riigi nurkadest walimiste ettewalmistuste üle teateid. Tundub, et midagi liikumas on, mis tõmbab. Peab siis Eesti asunik selle kodanlise kohuse tõmbejõu wastu tuimaks jääma?

Mis tal sellel alal teha tuleks, sellest järgmises numbris. R. B.

Kohalikud teated.

Ametikohuste täitmise juures surma leidnud. Omal ajal oli meie lehes sellest sõnum, et Jeregewa Nikolai nimelises waimuhaigete majas nõndranimelise Sefow arstile Grekerile wanga kaela haawa lõhtu lõõnud. Oli lootust, et haawata paraneb, kuid saatus tahtis teisiti, ja surm surnas noore arsti silmad igawesele unele. Noman Andrese poeg Greker oli eestlane, tema wanemad elawad Dünaburi linnas. Weel surma eeli [illegible] omastele [illegible] kuid lugeda ei saanud ta enam seda — surma süle läks sandis elukülnalt warenalt [illegible].

Hiljutiste kinniwõtmiste kohta, kus juures [illegible] agent Lerner-Rakowski, „Rusik. Slowo" kaastööline Rumanow ja „Birshew. Wedom." kaastööline Stembo wahi alla pandi teatab nüüd „Werstern. Wr.", et need kinniwõtmised ministrite nõukogu esimehele Kokowtsewile kõrais ootamata tulnud, kellele kinniwõtmisest, mida wäga tähtsaks loetakse, midagi ei teatatud ega wangistamise põhjustest aru antud.

Läbiotsimised wõetud sellepärast ette, et kaitsepolitseist dokumendid ära kadunud, mis kaitsepolitsei kohta tähtsaid saladusi sisaldawad; läbiotsimisel loodetud neid dokumentisid kätte saada, kuid see ei läinud mitte korda. Suurt osa mänginud siin Lerner-Rakowski. Rumanow olla terwes selles loos kõige wähem osaline, sellepärast arwatakse, et ta wareti lahti saab. Palju tõsisem olla Lerner Rakowski ja Stembo asi.

Maksujõuetus jäänud on „Kiriljewi, Petrowski ja Co" pangamaja. Rahaministri käsul ette wõetud rewidsionimisel on pangamaja kassas kõik ja waikeha alla ühe rubla leitud. Peale selle on pangamaja omandusels 40 „Jermaki aktsiat — igaüks 50 kop. wäärt. See on pangamaja terwe warandus. Aga ometi leidus umbes 100 inimest, kes oma raha niisuguse „pangamaja" kätte usaldasiwad. Üleüldse wõlgneda pangamaja oma klientidele ligi 50 tuh. rubla.

Peterburi kaitsepolitsei ja endine Jaapani peaminister würst Katsura. Teatawaks saab endine Jaapani peaminister würst Katsura praegu Peterburis. Enne Katsura siia tulekut sai Peterburi politsei Harbini politsei poolt teate, et Katsura elu kallale kippumist Peterburis karta on nimelt alla Jaapani ja Korea rewolutsionääride otsusele tulnud würst Katsurat ära tappa. Sellepärast säiwati 30 kaitsepolitsei agenti, Katsura Peterburisse jõudmisel, Nikolai raudteejaama. Kedagi peale politseinikkude ja ajalehtede kirjasaatjate ei lastud platformile. Siin wõtis peale teiste ka „Peterburst. Listoli" kaastööline Popow, kes Katsurast, kui see wagunist wälja astus, ülewõtte tegi. Peale selle wõeti Popow shandarmite poolt kohe kinni ja saadeti shandarmiwalitsusse. Siin nõudis shandarmite ülemik, et Popow selle plate, kus peale würst Katsura üles wõetud, päewapildi apparadist wälja wõtaks ja ära annaks. Popow seletas, et ühe plate wäljawõtmisel kõik teised wiis plated ära rikutud saawad (teatawaste kardawad need plated päewawalgust). Nüüd toimetati ajalehe päewapiltnik teise tuppa ja pandi suurde kappi, kus siis soowitud plate aparadist wälja wõeti ja shandarmi-polkowniku kätte anti. Alles nüüd lasti Popow wabaks.

Mässu kohta soomuslaewa „Joann Slatoust" peal. Mässu peale, mis Mustamere soomuslaewa „Joann Slatousti" peal ette tuli, on mereminister iseäralist tähelepanemist pööranud. Nagu teada mõisteti 10 madrust surma. Terwe protsessi ajal anti mereministrile protsessi-käigu üle aru. Tahetakse põhjalikult järele uurida, mis rahutuste põhjusteks olnud, et tulewikus sarnaseid kardetawaid liikumisi ära hoida.

Asundustest.

Gatshinast. Eesti Asunduste Majandusteühisuse koosolek 8. juulil. Koosolekul juhatab hra M. Talts. Ühisuse raamatupidaja hra W. Songi kannab praeguse äri seisukorra üle aruande ette, millest järgmist selgub:

Arwete läbikäik wiimase 6. kuu jooksul	94.722 r.	26 k.
Masinaid oli ladus 1. jaan. 1912 a.	12.558 „	97 „
„ kuue kuu jooksul juurde astet.	27.943 „	12 „
„ „ „ „ wälja müüd.	23.671 „	88 „
„ 1. juulil s. a. ladus	15.885 „	37 „
Kuue kuu jooksul puhta raha eest kaupa müüdud	18.655 „	12 „
Kuue kuu jooksul wõlgu kaupa müüdud	12.601 „	68 „
Seltsidele ja ühisustele hinnaalandust tehtud	528 „	82 „
Kuue kuu jooksul üleüldine kasu	2.509 „	— „
„ „ jooksul kulusid olnud	1.759 „	— „
Kulude üle-jääk	750 „	— „

Koosolek wõttis 17 uut liiget wastu, kuna 7 asutajat liiget oma ärisad ära maksiwad. Peale seda asub koosolek põhjuskirjas nõuetawa järelewaatuse-komitee liikmete walimise juurde. Healtsenamusega walitakse liikmeteks hrad H. Juurik, Smolkowa mõisast, J. Kaswandik, Skworitsast, E. Brandt ja W. Nurkka Gatshinast, kuna hra P. L. Odenberg põhjuskirja põhjal komitee esimeheks jääb. Lõpul seletab hra P. L. Odenberg raskustest, milledega põhjuskirja kinnitamise puhul kokku puutuma on pidanud ja millede pärast põhjuskiri, mis hra M. Pung kokku seadis, oma esialgse kuju muutma pidanud on. Ometi on wiimaks nõnda kaugele jõutud, et Eesti Asunduste Majandusteühisuse liikmeid üle Wenemaa igalt poolt olla wõiwad, niisamuti ei ole ka põhjuskirjas piiratud, et liikmed ainult tegelikud põllumehed peawad olema. Hra Odenberg juhib koosolijate tähelepanemist selle peale, et Ühisuse liikmeteks mitte suure osakasu lootustega ei peaks astuma, waid tegewusest saadud puhaskasu peaks peaasjalikult Eesti asunduste organiseerimiseks ja asunikkude eneste huwide kohaselt ära tarwitatud saama, nagu ka põhjuskirjas ettenähtud on. Kui meil aateid, mida rahwuslisest seisupaigast pühaks peame, ja eesmärkisid, millede poole püüame, teisel teel kätte saada wõimata on, siis katsume neile ärilise tegewusega ligineda. gkb.

Luuga maakonnast. Metsade mahawõtmine näib terwes Peterburi kubermangus kõwaste hoos olewat. Mahawõtmine kannab tükati lausa häwitamise töö iseloomu. Algab sellega, et mõisnik esmalt tüsedamad puud metsakauplejale ära müüb. Need saetakse palkideks ja propsideks. Ülejääwa lõhnema metsa raiub mõisnik pärast põletispuudeks. Peterburi lähekonnas on põletispuudest juba niisugune puudus, et näituseks Peterhofi maakonnas talupojad põletispuid mõisnikkudelt ostawad. Mingisugused kitsendusi ega korda metsade raimise juures, mida metsaseadus nõuab, tähele ei panda. Seisawad ju metsakomiteed, kelle ülesanneteks need kohustused on, mõisnikkudest eneste koos. Luuga jõe ümbruses raiutakse metsasid peaasjalikult propside peale, mis Inglismaa kaewanduste tarwis wälja weetakse. Propside lõikamine annab elanikkudele rohkeste teenistust, iseäranis külmemal aastaajal ja kui kibedamat põllu- ja heinatööd ei ole. Teenitakse umbes 150 kop. päewas. Mõned metsaärid, nagu näit. J. Dix ja Co. Pärnust, ostawad suuremad maalahmakad üleske, lõikawad kõlbulisema kitside metsa wälja, kraawitawad järelejääwa maa ära, ajawad teed sisse ja müüwad asumiseks kõlbulise maa eestlastele ja lätlastele ära. Aga ka wenelastele pole üksiktalu pidamine enam wõõraks jäänud. Asumiseks kõlbuliku maa hind kõigub 50 r. kuni 125 r. tinu pealt. Mis heinamaade ja metsade tarwitamisesse puutub, siis walitsewad siin mõisnikkude ja talupoegade omanduse õigustes weel isaisadest pärandatud segadused. Wõib ütelda, et Wene talupojad heinamaade ja metsade puudusel terawat kriisist üle elawad. Weel mõne aja eest walitses mõisnikkude ja talupoegade wahel see hea kord, et mõisnikud ilma iseäraliku tasuta küladele oma metsi ja heinamaid tarwitada andsiwad. Tarwitatawa maa peale harjusiwadki talupojad kui oma omanduse peale waatama. Juhtus endine maaomanik ära surema ehk läks mets ja mõisa ostuteel uue omaniku kätte, siis tõusiwad külade ja uute omanikkude wahel lõpmata segadused. Praegu kuuldub Luuga maakonnas alalisi protsessisid maaomanduse asjus. Talupojad põhjendawad oma nõudmisi wanalduse, omanikud aga ostu-õiguse peal. Nii on mitmed protsessid praegu päewakorral. Ka mõnigi Eesti asunik on külameeste omawoli tunda saanud. On juhtumisi olnud, kus asunik omale eemalt suwweks heinamaa rendib, rohu maha niidab; seal tulewad aga külamehed, kihutawad niitjad minema ja panewad heina oma jaoks kokku. Tagajärg on see, et ilmub kordnik, teeb protokolli ja uus protsess maaomanduse-õiguse asjus on tulemas. Matkaja.

Majakowa Eesti asundusest, Porhowa maak., Pihkwa kubermangust. Aastat 15 tagasi ostis inshener Smidt Sitnje Sitna Wene küla lähedal olewa maa, mõni sada tinu, ühes peal olewa metsaga ära. Et metsast suuremat kasu saada, ehitas ostja, hra Smidt, sinna tiku- ja wineriwabriku ning nimetas oma ehitust „Majakowa", sest nii nimetati paika, kuhu wabrikud ehitati. Esimesed töömehed oliwad teatawaste wenelased naabruse küladest; et nemad aga oma hooletuma töö ja rohke alkoholi tarwitamisega tööandjale sagedaste tuska sünnitasiwad, siis soowitas wabrikute juhataja hra Metzgäer (wõi Metsäär) eestlane, wenelaste asemele eestlasi tööliseks palgata, ja aasta jooksul jõudis hra M. niikaugele, et wabrikutes pea kõik Eesti töömehed töötasiwad. Paari aastaga jõudis „Majakowa" hulga ilusat metsa ära kasutada ning ümber töötada. Metsa alt wabastatud maakene ei tahtnud aga asjata seista; ka siin leidis osaw walitseja hea nõu. „Maad krunti, ning rentnikud peale, siis on meil alatised töölised wabrikutes — ning maa headus tõuseb harimisega!" Maatahtjaid ei tulnud kaua oodata ega kaugelt kutsuda, oliwad ju oma töömehed eestlased, kes igaüks esimesel wõimalusel maaharijaks soowis hakata. Esimesed krundid saiwad need, kes perekondadega oliwad, et ikkagi töömees wabrikusse jääks. — Nüüd on siin ümbruses 20 Eesti perekonda, kellel kõigil korralik elujärg näib olema. Talude suurus on maatahtjate soowi järele mitmesugune 20—40-ne tinuni. Põllupind on hea ning annab kena lõikust. Hra Smidt'i kituseks olgu tähendatud, et ta igale asujale kuus aastat tima mingi maksuta asumiseks annab. Igale asujale antakse 500 palki majade ehitamiseks. Kellel asumise aastad mööda, wõib kas maa päriseks osta ehk rendikohameheks jääda. Wiimastel aastatel näikse eestlaste elujärg iseäranis edenema. Praegune ülemwalitseja hra Timotheus on iseäranis palju selleks kaasa aitanud, et Majakowa täiesti Eesti laadi on omandanud. Praegu töötab wabrik kahe waheldusega (сменa) ning pea kõik töömehed on Eesti mehed. Tööde juhatus wabriku üksikutes osades seisab ka Eesti meistrite käes.

Wabriku töömeeste ja asunikkude jaoks on hinnata suur raamatukogu, milles Eesti- Läti- Saksa- ja Wene kirjandust leidub. Majakowas on oma kool, kus lapsed Eesti keeles algharidust saawad. Praegune koolidpetaja hra D. Pikoff, eestlane, saab wabrikuwalitsuse poolt palga, 35 rubla kuus. Laste pealt wõtab wabriku walitsus 4 rubla talwe pealt, aga selle eest on siis ka õpeabinõud ning koolitarwitused priid. Ehk küll kooli tarwitust tuntakse ning koolieaalisi lapsi wõrdlemisi palju on, siiski käib koolis kaunis wäikene arw, kõigest 20—30 last. Kooliõpetaja ümber koondub kord korralt ikka rohkem tööhõiulisi noori inimesi, kes laulu ja näitemänguga ümbruse eestlastele sagedaste mõistlikku lõbu on walmistanud ning kellelt meie weel paljugi ootame.

Paar aastat tagasi muretses wabrikuwalitsus kuus puhkpilli, ja et eestlaste seas mitmed oliwad, kes kas kroonuteenistuses ehk mujal puhuma oliwad harjunud, siis tekkis ka wäikene muusikakoor eluuse. Sagedaste kuuleme meeldiwat pasunakoori mängu, mis koolidp. hra Pikoffi juhatusel jõudsaste edeneb. Soowitaw oleks, et wabriku walitsus aga mänguriistasid juurde muretseks, sest temale ei käiks see mitte üle jõu.

Eelpool nimetatud raamatukogu tarwitatakse rohkeste ning ajalehti loetakse umbes 10 eks.

Post käib iga päew. Lähem raudteejaam on pooljaam Laptjewa, umbes 3 wersta kaugel, aga et sinna halb tee wiib, siis sõidetakse kas Strugi-Belajasse ehk Nowoselje, — mõlemisse wiib ilus kiwitee ning mõlemad on 25 wersta kaugel.

Palwetundi Ew.-Lutheriusu kiriku kombe järele peetakse wabriku koolimajas pea iga kahe nädala järele. Waimuwara pakuwad meile hra Timotheus ja koolidp. Pikoff. Tähtsamate talituste, nagu armulaua ja leeri ajaks sõidawad siinsed eestlased Gora asunduse palwemajasse, kuhu Pihkwast õpetaja käib. Nimetatud asundus on Majakowast head kiwi teed mööda sõita 15 wersta kaugel. Dr.

Kiri toimetusele *)

Siin lehes ilmunud kirjatöös „Mõned äärmärkused ülläpidajate kohta" on peale muu öeldud, et raamatus „Jimutus kõues ja tormis" autori mõtted ümberjutustaja omadeks on peetud.

Lubatagu selle kohta järgmist seletust anda:

1) kes nimetatud raamatu ühegi lehekülje peale pilku on heitnud, peaks teadma, et seal kuskil autori õigust ümberjutustaja kasuks tarwitatud ei ole;

2) kui kaanel ümberjutustaja nimi seisab, siis ainult R. Morosowi nõudmisel, sest mitmesti Morosow, kui mitu teist autori, kellega mul nende raamatute Eesti keeles wäljaandmise üle asja on olnud, on oma nime raamatu peale jätmiseks ainult siis luba andnud, kui seal midagi muudetud ei saa. „Objektiw" kirjutab wõib ju [illegible], kuhas ühe 10. leheküljelise broschüri wäljaandmiseks pikk kirja-ahetus ja wõrdlemisi suured ajalised kulud teha tulewad, sest et autor ei luba isegi [illegible] pilti [illegible] juurde lisada, ilma milleta aga raamatuteise wäljaandmine meil mõteta oleks. Sellepärast ilmub ta nime all, mis ehk herra —e—'le jälle wõimaluse annab reklame tegemiseks süüdistada, kuid wäljaandmist tarwilikuks pidades ei saa sellega rehkendada;

3) ka niisugusel korral, kui raamatu „Jimutus kõues ja tormis" juhtumiseks autori nõudmine nime asjus mitte nii kategooriline poleks olnud, ei peaks ümberjutustaja ennast niiwõrra süüdlaseks, nagu herra —e— seda teeb. Tähendatud raamat on 350 leheküljelise teadusliste ja tähtsamate osadest ilma eriharidusets lugejale kättesaamata töö populariseerimine. Ja niisugune populär teaduslise raamat ei ole teiste mõtete ümberjutustamine? Mikspärast ei nimeta —e— oma süüdistuses ka seitsemat ümberjutustaja raamatut „Komeedid ja wäeed?" Humiow oleks teada, kelle nime all ta seda näha tahaks, kuna teal kümnekonna teaduslemehe mõtteid leidub, niisama nagu ka raamatus „Jimutus" jne. mitte ainult Morosowi mõtteid ette ei tooda, waid ka teiste Morosowi arwustatote arwamisi, nii et tegikaudu pool temalt mitte Morosowi raamatust ei ole wõetud; selleks kõigele Morosowi nime peale panna oleks igal juhtumisel wõimata. Raamatu ümberjutustaja on lõpuks walmis ennast wähegi kompetentsete peale praktenberrida wõiwa kohtu otsuse alla paenutama, palub aga hra —e—'d tähele panna, et ta temaga mitte ainult „rahwajuhtimise" loorberili jagada ei unista, waid ka ühegi üksikonlise piruka juurde teed rajada ei ole mõtelnud ega mõtle.

Hra —e— peab „broschüüride tõlkimist" ja „kirjaaiktide kirjutamist" ühede üliõpilaste eraldas, mille ajel teiste juures „senini pea ainuleiks kunstiharidusele wahendis olnud" laul täita. Rääkimata sellest, et see üliõpilaste saatamine lonkab, kuna pea kõik tõlkimised ja kirjutamised süüdlased üliõpilased ka laulukooridest osa wõtawad, sisaldab see ütelus weel huwitawa leidule. Mitte wäga kaua tagasi tõendas siin werrgudel hra Kangur, et rahwas üliõpilaste raamatuid mitte kauplise riiulitele mebelema ei jätwat (teiste raamaturga siis teeb rahwas wististe seda mõnikord; —e— kaebab, et üks üliõpilase ümberjutustatud raamat juba sellest õigemine kolmandas trükis ilmub; peale G. E. Ü. Z. poolt „harjutuste koguteste" jiste pandud 1000 rubla paneb weel „ühiselu" kirjastus, sellest mitte ootata ei tahaks, et ta üri alal kõigiga wõimis saab, poolestis tuhat rubla sellele juurde; tõsisemate Eesti lehtedes ilmuwab siin ja seal asjatundjate sulest raamatute soowitused ja isegi tõendused, et mõne broschüüriste tõlkimine palju waewa olla nõudnud (waata näit. „Eesti Kirjanduse", „Päewalehe" ja „Posti" arwust „Sanduseteadus ja peaaju" üle, niisama ka pea kõikide Eesti lehtede arwust P. S. E. Ü. S. wäljaannete kohta) — ja ometi ei ole „prolinna olude tundja" —e— seleuse järele need „tulebarjutuste koguteised" ja broschüürid midagi muud, kui mõne „wärskeli praktina muud" ja ennast „seltskonna juhtiwaks waimuks pidawa" üliõpilase reklame-tegemine. Misjugune nõu peale selle autoriteetse seletuse Eesti lugejale ja ajalehed ning „Objektiw" kirjastus teewad, kes seda mõne üliõpilaste-kirjastaja eraldada, mis seal ainult enesereklaami juhtimis oli, oma olarei kandis mad, — seda tahaks küll näha saada. J. Depmann.

*) Hra J. Depmanni poolt saadeti meile pikk kiri awaldamiseks, millest ainult selle osa awaldame, mis hra Depmanni, kui „Jimutus kõues ja tormis" kokkuseadja kohta käib. Teine osa kirja sisaldab eneses ilmaaskjaia ettepaneleid Wiwalisiste isikute peale, kellel käesolewa waieluga wähemaltki ühist ei ole, sellepärast peab ta awaldamata jääma. Ka ilmus juba Peterburi Eesti üliõpilasteseltsi esimehe hra K. Luts'u poolt warem „Äärmärkuste" kohta õiendus, nii et siin enam midagi õiendada ei ole. Toimetus.

Mõndasugust.

Mis lätlased eneste tutwustamiseks teewad.

Et Wene intelligentsile õiget pilti Läti maa ja rahwa üle anda, on Läti Seltsi teaduslise osakond Riias otsuseks teinud suurt raamatut Wene keeles wälja anda, ühes hulga piltide, kaartide, diagrammide ja tabelitega. Raamatu kokkuseadmise jaoks on ligi 50 kirjaniku ja seltskonnategelast kaastöölisteks kutsutud, toimetajaks on wann. adwokat J. Sahlit. Läti suure teadusliste sõnaraamatu toimetaja. Raamatu kuludeks on umbes 4000 rbl. arwatud, sellest summast on osa juba ettetellimiste näol koos, muist loodetakse uute ettetellimiste ja müümise läbi saada.

Wäljaantawa raamatu „Латыши" eeskawa on järgmiselt kindlaks määratud: 1) Maa, kus läti. asuwad, 2) ajalooline ülewaade, 3) Läti rahwa etnografilised iseäraldused, 4) usk, 5) keel ja kirjandus, 6) haridus, 7) teadus ja kunst, 8) ühiskondlikud organisatsionid, 9) põllutöö, 10) tööstus ja kaubandus, 11) lätlaste praegune seisukord ja 12) lõpu-kokkuwõte. Kaasanneteks on geografia, geologia ja meteoroloogia kaartid; ajaloolistele kohtade, rahwariiete, koolide, seltsimajade, rahwaasutuste, wallamajade, talukoonete, rahwa tüüpuste ja tähtsamate awal. tegelaste pildid. Raamat peab 1914. aasta augustiks walmis saama.

„Wenemaa rahwad".

Riia tuttaw Wene kasmutustegeline Juri Nowosilow annab ligemal ajal suured tabelid wälja, kus Wenemaa tähtsamate rahwaste kohta wõrdlewad pildid ilmuwad; nimelt on seal iga rahwa tähtsamate tegelaste näopildid, kuna pildi suurus iga rahwa arwu suurust näitab. See töö olla esimene sarnane Wenemaal ja tal pidawat geografia õpetuse kohta suur tähtsus olema.

Lätlased tutwustawad ennast wäljamaale.

Pariisis asub selts „L'Office des Nationalités", kes kuukirja „Annales des Nationalités" wälja annab ja wäikseid rahwaid ülendada ja toetada tahab, et nad oma rahwuslisi iseäraldusi alal wõiks hoida ja oma kulturalist iseseiswust kaitseda. Selle seltsi liige, Pariisis asuw lätlane H. Simion, tahab lätlaste üle Prantsuse keeles raamatut wälja anda, kuna kodumaal tema toetuseks komisjon asutatud on, kes temale tarwilist materjali muretseb. Hra Simion olla nimetatud seltsis hiljuti waimustawa kõne pidanud, mis suure huwitusega kuuldud. Pärast kõne saanud ta palju nõudmisi, kus lätlaste üle lähemaid teateid päritud.

Puudus, mida jällegi ainult jõudude koondamise läbi kõrwaldada wõib.

Kui omal ajal Ernst Peterson oma „Rahwawalgustajas“ näitata wõis, kudas meil maal seltsielu tunduwalt üles õhutataise, ilma et tal rahwa seest kandejõudu oleks, on nüüd asi sellepoolest palju muutunud. Seltsielu on maal juba kaua lotalbaselt juuri ajanud, see on juba rahwa enese ühels tarwidusels saanud, mille täitmiseks teesid otsitakse. Seda näeme pidudest osawõtmise rohkusest, seda näitawad meile need rõõmsad, ruumikad seltsimajad, mis üksteise järele maal üles kerkiwad, seda tõendab ka asjaolu, et nüüd mitte enam ainult õpetajate, wallakirjutajate ja teiste külaharitlaste õhutusel uusi seltsisid ei asutata, waid et paljudes kohtades lihtsad külapoisid kokku astuwad ja seltsi asutawad.

Kui nüüd seltsielust osawõtmine ja seltsiruumide muretsemine ning korraldamine rõõmustawal wiisil suurt edenemist awaldab, siis peab teiselt poolt tunnistama, et seltsielu tähtsamad awaldajad maal, s. o. pidud selle edenemisega mitte pole suutnud sammu pidada. Sellepoolest on suuremalt osalt wähe edenemist märgata, kuna ka kohtasid ette tuleb, kus see isegi tagurpidi on läinud.

Põhjused on siin kaunis kergeste ülesleitawad.

Kõige tähtsamatest on muidugi see, et paljud enam wilunud seltsitegelased nüüd mitmesuguste majanduslikkude ja ühistegeliste seltside juurde on ametisse rakendatud, mis terwe nende waba aja käest ära neelab, nii et nendel enam mahti ei jää laulukooridest, näitemängust ja pidude korraldamisest tegewalt osa wõtta.

Uute seltside tekkimisega jagunewad need wanad ja wilunud tegelased ka mitme seltsi wahel ära, nii et neid iga üksiku seltsi jaoks ikka wähem ja wähem jääb. Uusi tegelasi tuleb küll juurde, aga need on esiotsa, nagu see teisiti ei wõi ollagi, alles õpipoiste sarnased, kelle wõimise wäljaarenemine aega tarwitab.

Seltsielu tarwidus sunnib sagedamalt pidusid pidama, selle läbi jääb aga pidude ettewalmistuse aeg lühikeseks ja kõik sünnib ülepeakaela.

Kõigest sellest kokkuwõetult tekkib üleüldine korraldamatus ning pidud saawad sisulisel ülikehwad, ettekanded on igast kriitikast allapoole, wahest isegi balagani taolised.

Selles peitub suur hädaoht. Wiletsad pidud rikuwad esiteks rahwamaitset, häwitawad arusaamise kunsti sisse, need aga, kel arusaamist ja kes paremat on näinud, wõiwad küll wahest eneste jagu saada ja endid niisuguste weiderdusi waatama sundida selle trööstiga, „et mis sa maategelaste käest ikka wõid nõuda,“ kuid lõpuks läheb terwe see kraam nendele ometi wastikuks ja nad jääwad seltsielust eemale. Nii ähwardab maal alles lokkamalööwnud eluawaldust jälle waibumine, ehk see jääb endisele algastmelisele seisukorrale, kui mitte selle korraldamiseks ja parandamiseks abinõusid ei otsita.

Tähtsam ning ligitõmbawam osa maapidudel (muidugi ka linnas) on näitemäng ja just selle tõstmise peale tuleks hakata rõhku panema.

Kui linnades elukutseliste näiteseltskondade asutamise läbi näitemäng lühikese aja jooksul wõrdlemisi tähelepanemisewäärt kõrgusele on tõstetud, jääb see tee maal teadmata tulewikuni kättesaamata asjaks. Ei jõua ka keegi üksik selts selles sihis kuigi palju ära teha. Mülleks aga üksiku jõud ei jatku, seda wõib hulkade jõudude kokkupanemise läbi kätte saada. Ainult jõudude koondamine, mis meie rahwast nii mitmeski nõiaringist on aitanud wälja wiia, wõib ka siin kõne all olewat puudust kõrwaldada.

Kui kokku wõtta, palju meil niisuguseid seltsisid on, kes alaliselt pidusid toime panewad, siis saame juba kaunis aulartust äratawa arwu, mis õige suurt jõudu tähendab. Nõnda on meil Eestimaa kubermangus (Liiwimaa kohta ei ole kahjuks arwusid käepärast; seal on seltside arw igatahes suurem), Tallinna linn maha arwatud: tuletõrjujateseltsisid — 37, laulu- ja muusikaseltsisid — 29, karskuseseltsisid — 12, hariduse- ja koolisseltsisid — 35, kõik kokku — 113.

Kui iga selts aastas läbistikku 20—25 rbl. maksaks — üks muidugi rohkem, teine wähem, kudas kellegi maksujõud on — siis saaksime kaunis kena summakese, millega juba wõiks midagi asja korraldamiseks ette wõtta.

Kõige pealt tuleks asjatundja inimene ametisse panna — nimetame teda kas wõi näitemängu-instruktoriks — kellel ülesandeks oleks näitekunsti maal tõsta. Selleks peaks ta maal ringi sõitma, juhatust andma, kursusi ja etelugemisi pidama jne. Ta töötaks pidude jaoks eeskujulised eeskawad wälja, korraldaks näitelisjanduse, waliks tükid, mis maanäitelawadele sündilikud oleksiwad jne.

Sün wõib neid ülesandeid teadagi ainult peaasjalikult tõendada; kui tord tegelikult asjaks kätte hakatakse, kulap siis ka peenjused wälja töötatakse.

Kudas wõimalik oleks asja tegelikult läbi wiia, selle kohta peaksiwad seltside tegelased, kus pidud tähtsamaks tegewuseharuks on, mõtteid wahetama hakkama. Wõib olla, et asjast esiotsa nõnda üle saab, et mõni suurem selts, näituseks „Estonia“, asja algatuse enese peale wõtab. Pärastpoole tuleks aga küll niisugune selts asutada, millel näitekunsti edendamine ülesandeks on ja milles ka üksikud seltsid, kes näitemänguga tegemist teewad, wõiksiwad liikmeks olla.

Eesti rahwawiisside korjamine.

Kaheksas aruanne. 3

27. märtsist 1911. a. kuni 26. märtsini 1912. a.

Kokku wõttes

wõib tunnistada, et töö minewal aruande-aastal kaunikste on edenenud; wiisside koguste on juurde tulnud 924 numbrit, nii et wiisisid endistega kokku nüüd 10.008 on. Sellele lisaks on ligi 36.400 rida muinaslaulu (regiwärsside) sõnu korjatud — uuemate laulude sõnad jääwad kugemata — muu wanawarast kõnelemata. Wiisside korjamine on nagu iseenesest ka teise töö tarwilikuks teinud: sõnade ülestähendamise. Mis Eesti Kirjameesteselts omal ajal plaanitses, aga läbi ei suutnud wiia, läheb siin nüüd tasahilju täide: kodumaa kihelkond korjatakse siin süstemalikult ka sõnade poolest puhtaks.

Osawõtmine meie tööst ei ole taisaldane olnud; üksikud maksjad hakkawad wäsima; selle eest on aga teisel teel raha kokku tulnud, nii kui „raha-aruande“ alt lähemalt leida. Ometi wõiks siin, nii kui allpool lähemalt seletame, igamees kergeste abi anda.

Meie muusikaseltsid on endisel wiisil külmaks jäänud. Ei ole sealt rahalist toetust tulnud, ei muidu wähematki wastukõla meie üleskutsetele. Ja ometi wõiksiwad kohalikud muusikaseltsid ilma suuremate kuludeta, näit. adresside saatmisega, laulikute kätte-juhatamisega jne. korjajaid aidata. Ja kas ei oleks see just muusikaseltside ülesande kohane, kui nad näit. oma lähema ümbruskonnagi ehk oma asukihelkonna korjamise jaoks ette walmistaksiwad, kui wõimalik ka oragi kuludest mõne wäikese pidu kaudu kokku wõtaksiwad ja siis wiisside korjaja tööle kutsuksiwad. Sellekohaied üleskutsed on tänini pea ainult kurtidele kõrwadele kõlanud.

Mis meie korjajatel ja ülepea Eesti wanawara kogumiseloos tänini tundmata on olnud, seda näeme minewal suwel: meie korjajaid (nimelt ka Eesti Rahwa Muuseumi omasid) wahtiti kohati politsei poolt agaraste, tehti neile takistusigi, et nad „külasid kaudu ümber ei uitaks,“ — olgugi et neil passid ja muud paberid korras oliwad. Kaugemal on meie töö tähelepanemist äratanud. Nii palutakse Ungriast wõrdlemiseks meie materjalisid ja soomlased on korjamisele sellega abiks astunud, et Soome Kirjandusleselts wiisside ülestähendamiseks oma fonograsi laenas. See oleks meil esimene sellekohane katse. Läheb ta korda, siis ei tohiks ta wiimaseks jääda. Dr. A. Launis kinkis meile oma wäitekirjast (Über Art, Entstehung und Verbreitung der estnisch-finnischen Runenmelodien), mis ka meie koau materjalisid on tarwitanud, kolmkümmend eksemplari. Meie korjajad ja teised, keda asi huwitab, wõiwad sellest kirjatööst näha, mis tähtsus meie kogul teaduspõllul on.

Liiwi mannermaa on peale mõne kihelkonna läbi käidud, Eestimaast tähtis osa. Wiisside ülestkirjutajaid on raske olnud leida, ometigi loodame, kui asi endisegi jõuga edasi läheb, et korjamisetöö lõpp kiig kaugel ei ole. Seda põlewamaks läheb teine küsimus: materjalide korraldamine, ümberkirjutamine, trükkimine. Wäga sündsa korraldaja oleksime juba nüüd wõinud leida, kuid rahapuudus takistas tema tööjõudu tarwitamast. Trükkimise algust ei tohiks kiig kaugele edasi lükata. Meie maitse on muutumas, tahame enam omapärast. Mitmelt poolt on soowiawaldusi kuulda, korjatud materjali peaksiwad heliloojate kaudu meie rahwale tagasi antama. Aga kudas seda teha: käsikirjalisi korjandusi tarwitada on pea wõimata, trükkimiseks puudub raha. Kas nimetame ometi jälle oma muusikaseltsisid ja tuletame neile meelde, mis nad kodumaa muusika toetamiseks teha wõiksiwad?

Kudas wõiks aidata?

„Wanawara“ s. t. iseäranis muinaslaule sõnade korjamisel oliwad tuhanded käed tööl. Helide kirjutamisel ei ole sarnast abi leida, sest nootide kirjutajaid on wähe, weel wähem neid, kes wiisi kuulmise järele ilma weata üles wõtsiwad tähendada. Seda tööd peawad asjatundjad tegema, muidu ei ole tal wäärtust. Muusikatundjate poolt üleskirjutatud wiisisid wõtame muidugi heameelega wastu.

Abiks wõiwad aga ka teised astuda: Eesti muusikaelusse puutuwaid materjalisid korjata, kõike, mida noodiega ei saa ütelda. Mida lähemaid kirjeldusi seal saaks, seda parem. Näituseks mõned küsimised, mille peale wastust waja oleks: Kes laulis? mehed? naised? noored tüdrukud? Mis puhudel lauldi? töö juures? pulmal? kiigel? õhtul? mängimisel? Kas lauljamatin tal? näit. pulmalaaulajad; kas rahaga?

Kudas lauldi? Kas ürgaja (algaja) enne üksinda, siis teised (koor) järel? Wõi kõik koos? Wõi laulis üksainus? Kudas ürgaja (eeslaulja, algaja) kohalik nimi? Kudas „koori“ nimi? Kas wiisil ja laulul on kohalikka nimesid? (näit. Mustjalas „selts“, Kuusalus „toon“). Ülepea oleksiwad kõik sõnad (ja nende peamõtted), mis laulmise kohta käiwad, tähtsateks uurimiste sugemeteks.

Kudas lauldi? Näit. kiigelaulude materjaliks: Kudas kiiged ehitati? kuhu pandi? kes käis kiigel laulmas? kes kuulamas? kes wõisid ülepea olla?

Mis on laulmisetakti ja kiigekiikumise wahekord? kas käiwad kokku? waatakse lõpetamisest oleks sedasama wastata. Kudas lauldi palma kaasitamisi? kas seistes? istudes? ringi käies? Kudas teisi laulusid? jne. jne.

Kuna hakkas wana rahwalaul (regiwärsid) kaduma? Mis astus tema asemele? Kas waikimine? kas uuem, raamatulest, koolis jne. õpitud laul?

Missugused muusikariistad oliwad tarwitusel? torupill? lehtpill? tarw? Nende riistade üksikute jagude nimed? Millest need tehti? mida töö juures tähele tuli panna (kombed?) jne. jne.

Ülemal oleks ainult mõni küsimine nagu näituseks. Töö ise õpetaks, mille peale weel wastust wõiks anda.

Ringmängudesõnu, tantsudekirjeldusi wõiks ka sealt saada, kes nootisid ei mõista.

Meie päewapiltnikud — kas neid suwel wähe on matkamas! — muretseksiwad kogule kaunist lisa, kui nad mõne lauluwanalese näo ja onnikese paberile kinnitaksiwad ja ühes paari eluloolise märkusega meile kätte saataksiwad. Wanade muusikariistade pildid aitaksiwad kirjeldusi selgemaks teha.

Weel paremad kui pildid on muusikariistad ise. Eesti Rahwa Muuseum mahutaks paarkümmend torupilli, kannelt, lehtpilli, tarwe jne. kenaste ära. Ja nende tarwapealsed kirjeldused ei nõuaksi palju ruumi.

Edasi oleks korjajatele suureks kergituseks, kui lauljate adressid teada oleksiwad. Ehk aga nende adressid, kes lauljaid kätte juhataksiwad, sõmasale wõtaksiwad ja terwel teel korjamisel abiks oleksiwad. On mõnigi adress tuttaw, siis ei tule korjaja mitte nii kui metsalaande, tundmata kohta, waid wõib tööga otsekohe algada.

Iseäranis tähtis oleks endiste tantsude, ringmängude jne. mõistjate adressid saada. Loodame järel on 1913. a. suwel ja wahest juba 1912/13 a. talwel wõimalik tantsude ülestähendajaid teele saata. Need ei wõiks mitte kihelkondade kaupa korjata, waid käitsiwad saadud adresside järel.

Ning mis kõik rattad weerema paneb — raha-abi. Õpilastel stipendiumid ei ole, rahaline toetus peaks siis teinalt tulema. Õpijad wõiwad küll oma tööwaewa muidu anda, otsekohesed kulud peaksiwad neile aga muusikasõbrad ära tasuma.

Ja lõpuks: tänu kõigile, kes kudagi on aitanud.

Eesti Üliõpilaste-selts.

Järelsõna. Raha-anded, adresside teatamised, teated muusika-elu üle jne. saadetagu Dr. Oskar Kallase kätte, Tartu, Tiigi uul. nr. 31; hr. Kallas on ka walmis küsimiste peale, mis asjasse puutuwad, wastama ja eeleistwat aruannet soowijatele ilma maksuta kätte toimetama. Raha wõtawad laulude korjamise kuludeks katmiseks wastu Tallinnas: A. Buschi ja J. Pihlamäe raamatukauplus, Tartus „Postimehe“ ja K. E. Sööti raamatukauplus, Walgas E. Cano (Krediitühisus), Wiljandis proua Fr. Burs.

Wäljamaalt.

Inglise sõjalaewastiku suurendamine.

Wiimati saabunud sõnumite järele Inglise sõjalaewastiku suurendamise kohta [illegible] mitmed wäljamaa ajalehed, et see muud midagi ei ole, kui ainult uute sõjalaewade ehitamise jaoks rahanõudmise eelmäng. See on ka tõsiem, kui loota wõis, täide läinud. Neil päewil hakkas ministrite nõukogu sõjalaewastiku uut programmi arutama. Uue programmi eesmärgiks on kolme uue hiiglalaewa ehitamine, kellel ülesandeks oleks Wahemerd kaitsta. Sel puhul tahetakse parlamendi käest erakorraliselt 9 miljoni naelsterl. lisakrediti küsida. Saksa isamaaline ajakirjandus toob selle sõnume ära ja lisab kahetsusega juurde, et Inglismaa sõjalaewade peale wäljaminek warsti miljardini jõuab, sest et uute hiiglalaewade juurde tuleb ju weel miinipaatisid ja weealuseid lootsikuid ehitada. Selles aga, et sõjalaewastiku Inglismaal suurendatakse, leiab Saksa ajakirjandus tõenduse, et kõik need diplomatilised läbirääkimised Inglismaaga asjataks on jäänud. Inglismaa wabameelne ajakirjandus awaldas sõjalaewastiku suurendamise kohta wähe rõõmu. Wõimalik wõib olla, et sõjalaewastiku uus programm isegi ministrite keskel lõhe tekitab.

Naisõiguslaste wõitlusekorraldus.

Sel ajal Inglise naisõiguslased korraldawad kallaletungimisi suure agarusega ja wiiwad ka tegelikult neid täide. Peaminister pidi Dublini teatris kõnet pidama. Kohe peale selle, kui teatris etendus lõppes, wisati näitelawale kaks leentooli, mis petroleumiga täis oliwad pritsitud. Leentoolid kukkusiwad orkestri taha ja sellepärast ei läinud näiteseinad mitte põlema. Selsamal ajal pandi ka mitmel pool loozhede eesriided põlema. Süütajad naisõiguslased põgenesiwad üleüldise segaduse all ära.

Kui Asquit 6. juulil oma abikaasaga ja Raidmondiga lahtises tõllas wõõrastemajasse sõitsiwad, wiskas üks naisõiguslane terawa kirwega tõlda. Raidmond sai haawatud. Asquit pidi õhtul salaja rongi istuma, et Londonisse tagasi sõita.

Seisukord Türgimaal.

Nagu eilsestest telegrammidest näha, on wiimaks ometi Türgi ministeerium kokku seatud. Tewfik-pasha astus ametist tagasi, sest et tema nõudmist parlamenti kohe laiali lasta ei täidetud. Kas jäiwad noortürklased ikka weel wõimukandjateks wõi hercetakse nad kugewa wabameelsema woolu poolt lõpulikult kõrwale, on ilkagi weel küsimuseks, mille peale ainult järgnewad sündmused wastust wõiwad anda.

Palju on aga selles arwamises, et noortürklased juba woimu lõpulikult on kaotanud ja ainult weel wihaga oma wõimetuses neile kätte püüawad maksta, kellele weel saawad. Sarnast kättemaksmist toimetatakse iseäranis albaanlaste kallal. Noortürklaste walitsus laskis albaanlaste küladesse lenolehed üles kleepida, kus ära keelati wastuhakkajatele aluan astele wõimaja ehk korterit anmant. Ja kuigi kuskilgi maisajat wastu wõetakse, siis peab see ainult selleõrast sündima, et teda walitsuse kätte anda. Aga niisugune maisaja eest maksab walitsus head tasu.

Muidugi jäiwad üleskutsed tagajärgedeta. Siis tarwitas noortürklaste walitsus rahulikkude külade kallal wägiwalda, saatis oma zhandarmid, politseinikud ja soldatid külasse, kus mehed wälja oliwad läinud, wõttis seal naised ja lapsed wangi ja laskis mitmes kohas majad maha põletada. Muidugi tõstis see rewolutsioni tuld weel muremaks ja nüüd seisawad noortürklased ise lõpuliku langemise ees. Sest albaanlased koondawad praegu oma jõudusid kokku. Albaanlaste sõjawäed ootawad käsku Konstantinopoli poole minemiseks.

Albaanlaste-rewolutsionäride sõjawägi ulatab 80.000 meheni. Mitmel pool ühinewad ka Türgi sõjawäed wastuhakkajatega.

Nõnda siis wõib olla, et just albaanlased, kellele noortürklaste walitsus metsikult kätte püüdis maksta, wiimaks noortürklaste wõimu purustajateks saawad.

Kuulujutud Abdul-Hamidi kohta.

Atenas räägitakse kui tõeasjast, et Türgi walitsus olewat Salonikis salaseltsi jälgile saanud. Seltsi eesmärk olewat endist sultanit Abdul-Hamidit wangist wabastada. Teatakse ka tõendada, et salaselts albaanlastega ühenduses olewat.

Salaselts tahta uuesti Abdul-Hamidi Türgi troonile seada.

Politsei olewat salaseltsi liikmete nimekirja kätte saanud ja nüüd wõetawat hulka inimesi wangi. Kinniwõetute hulgas olewat ka ohwitserisid.

Selle tagajärjel olewat Allatini suwemaja, kus Abdul-Hamid wangis on, hoolsaste wahtima hakatud.

Igatahes on see kuulujutt tugewaste suurendatud. Kuid siiski on ta heaks tunnistuseks, et Türgimaal suured segadused walitsewad, kus isegi igasugused muinasloolised jutud uskumist leiawad. Wanadusest nõrk, poolhullumeelne Abdul-Hamid ja praegune kääriwa Türgimaa troon, tõeste midagi weidramat ega naeruwäärilisemat ei suudeta enam ette kujutada.

Kiri Pariisist.

Fête Nationale.

14. juulil 1789. a. oli see päew, mil Prantsuse rahwas Pariisis Bastille kindluse maani maha lõhkus ja selles olewad poliitilised wangid wabaks laskis.

Seda päewa pühitseb Prantsuse rahwas nüüd wabariigi ajal iga aasta pidulikult. Nimeruse pidu pealtnägijaks oli see aasta nende ridade kirjutaja.

Juba kaks, kolm päewa enne tähendatud päewa hakkas Paris ennast pidulikult ehtima. Bastille plats, kus enne kindlus oinud, nüüd aga Prantsuse rahwa wabaduse mälestusesammas seisab, mille otsas kullatud inglikuju, hotel de Ville wõi raekoda, saadikutekoda, parlamendihoone ümbrus ja teised tähtsamad kohad linnas, ehitati pidupäewaks lippudega, tulewärkidega jne. ära.

Pidupäewa eel, laupäewal 13. juuli õhtul omandawad Pariisi tänawad muusugu suurema liikumise. Madela ja Capucines'de bulwaridel on uulitsate majade poolsed ääred üleni istujatega kaetud, ja weel rohkem kui harilikult näitasiwad selle publikum ees igasuguied uulitsaweiderdajad oma kunsitükka, reaga üksteise järele rahwa eest läbi minnes.

Tähtsamatel platsidel ja uulitsatel on mängukooride jaoks ärachitud jalgealused üles löödud. Nende peal mängiti laupäewal wäikeste wahedega ühtelugu kuni hilise ööni tantsutükka. Terwe uulitsapublikum laseb aga ühtelugu jalakeerutust. Ligutaw on näha, kudas see rahwas oma wabaduse aastapäewal nagu laps rõõmsaks saab, hüppab ja tantsib, sest et ta ennast waba riigi kodaniku tunneb olewat, kel wabariigi isetegewuse ärawalitsemise õigus on.

Kaua siinuteistin ma Pariisi uulitsatel seda kihawat elu, wahehaawal ühe lõbusa salkkonna juurest teise juurde liikudes. Siis läksin koju, et hommiku kell 6 üles tõusta ja aegsaste juba Boulogne'i metsa minna, kus alles see päris pidupäew olema pidi.

Teisel hommikul olin ka aegsaste platsis. Rahwast oli platsi ümber, kus wabariigi presidendi juuresolekul kõike seisu sõjawägede parad wõi üleewaatamine pidi olema. Plats oli õige suur, enam pikergune, pikuti wist üle wersta. Keset seda platsi oliwad sõjawägede osad igaüks ise koha peale seaditud, kes wahehaawal wabariigi presidendi, kõrgemate riigiametnikkude ja auwõõraste eest läbi käisiwad ja siis platsil, just selle koha lähedalt, kus ma seisin, wälja tuliwad. Pisut paremat kätt oliwad publikumi jaoks kõrged waatamisekohad, mis rahwaga nagu pilwega kaetud.

Taewa all tuli warsti Prantsuse sõjawäe õhulaewastiku osakond nähtawale, mille poolest Prantsusmaa teiste riikide seas esimesel kohal on. Esiteks ilmusiwad kolm sigarisarnast suuremat õhulaewa, kes rahwa peade kohal mitu ringi tegiwad ja minu pea kohal nii ligidalt läbi läksiwad, et nende propellerite tegewus selgeste kuulda oli.

Peale selle tõusiwad kolm õhupalli õhku, kes aegamööda tuule jõul meie silmade eest pahemat kätt metsa taha liduesiwad.

Korraga näeme õige kõrgel pilwede sees ühe lennumasina, mille propellerit enam sugugi kuulda ei ole. Arwasin esiteks walgesiratud tuwidega kurge oma pea kohal nägewat. Kord pilwedesse ära kadudes, kord jälle nähtawale tulles tegi ta meie kohal hulk aega keerusid — palju kiiremine kui õhulaewad. Lööwad ikka Prantsuse lendajad meie Utotshkini üle!

Oma kohusetäitmist paradiplatsil lõpetades lähewad meie silmade eest esiteks mitmed jalgwäe mundrites ja-awäeteed läbi koju poole. Selle järele tulewad suurtükiwägi, wäeosad sõjateekonna jaoks walmispandud õhulaewadega, lootsikutega jne. Nendele järgned jalgrattasõjawägi ja kõige tagatipul tuleb ratsawägi. Wiimaste ilmumisel sai terwe lage plats otsekui lahinguwälja kuju. Terwe plats oma musta tuhatnega edasiratsutawate ratsameestega; peab ütlema, et Prantsuse sõjameeste uiilond weaks ainult mast on, mis ainult palguti mone punase paleti wõi kollase paela läbi pisut üksjuks muutub.

Sõjawäe järel tulewad auwõõrad ja riigiesitajad. Wiimasteist esimesena sõidab meie eest üksi lahtises tõllas istudes peaminister mööda ja tõstab sagedaste rahwa terwitamiseks oma tsilindrit. Selle järaneb niisugune tõld neljaa isikuga, kahe ratsamehega tõlla ees ja taga, kaks eespool ja kahe mõõga pärisvõimel. Need on wabariigi esimene kodanik Fallières, kes tsilindrit kergitades ja kuigimaste kumardades kaasvõõraste terwitab. Ta seljas on harilik must ülikond, üle õla käib westi peal punane lint. Presidendi kõrwal istub sõjawäelase ülikonnas Tunise bei.

Kõiki neid möödasõitjaid wõtab publikum käteplaginaga ja hiiduhüüetega wastu.

Kuid keegi ei saa millegi üle rahutuks, igaüht lastakse teha, mis tellegile meeldib.

Seega oli ametlik osa [illegible] kell 10 lõpnenud ja meie pöörasime koju poole, kuna pidutuju terwes linnas weel pühapäewase ja esmaspäewase päewa kestis.

Alles siis läks elu endistesse roobastesse tagasi. X.

Pariisis 14. juulil 1912.

Soomemaalt.

Maapäewa muutmise küsimus.

Soome mõjuwates kodanikutes parteides sigawad ammu selle kohta jutud, kudas wihatud ühekojalisest maapäewast lahti saada, kus Wenemeelsete laadumised pärast wanasoomlastega üleüldisest 200 saadikukohast 90 on sotsialistide käes on. Kauemat aega salajas peetud läbirääkimised on nüüd awalikuks tulnud ja Emil Schübergson awaldas „Finsk Tidskrift'is“ kirjatüki, milles soowitakse, et maapäew ilma uute walimiste määramata koju saadetaks. Et walitsust niisuguse otsuse tegemisele meelitada, selleks soowitab Schübergson, et maapäew mõnesuguse rewolutsionilise sammu awalikult astuks, näituseks: katsuks maapäewa seaduses nõutawa truualamlise austamise-awaldamise asemel kõik seda wälja kaotada, mida wiimasel maapäewal Soinsuuwad teha katsus, mida aga sotsialistid, rootsimeelsete salakawalust ära tundes, nurja ajasiwad. Rootsimeelsed mõtlewad juba ammu Peterburi salongides kruntsamiseks ola ja annawad walitsusele nõu sotsialistlise maapäewaga mitte minna ja et Soomemaale uus walimise seadus tuleks anda. Muidugi mõista, ei kõnele nad sellest kõwaste, waid ootawad parajat pööret, et siis esimestena Wene walitsust kiruma hakata, kui ta ennast selle õiguse aga lasab püüda. Selleaslastel kirjatükid nimesiwad ka teistes rootsimeelsetes ajalehtedes. Ragaliskid soowiksiwad, et maapäewa ei kutsutaks mitte enne paremaid aegu kokku, kus tema lahtimist kõima saadakse, nagu seda Gerardi ajal tehti.

Teated kangemalt riigist.

Ohwitser ja tentsik.

Wilna sõjawäeringkonna kohtus oli 4. juulil järgmine asi harutada: 8. sept. 1910. a. tuli Homeli linnas kell 2 öösel kapten Röihlow wäga äritatud olekus koju. Akast läbi minnes sattusiwad õunapuu-oksad temale ette ja ta kaotas neist läbi pugedes oma prillid ära. Ta kutsus ta oma tentsiku Malinowski ja andis temale käsu prillisid üles otsida. Kask leidis täitmist, kuid wihasele Röihkowile näitas, nagu oleks tentsik seda wäga wiitamisi teinud. Sõdamettäega tõukas ta mõega tuppest ja lõi Malinowskile parema õla sisse suure haawa. Arstid leidsiwad, et Malinowski 40 prots. tööjõust on kaotanud ja senise teenistuse tarwis enam ei kõlba. Kohtus käsiwad arstide arwamised lahku: nimelt leidsiwad kaks arsti Malinowski haawa kerge olewat. Peale 2 tunnilist nõupidamist leidis kohus Röihlowi kerge haawa tegemises süüdlase olewat ja mõistis tema kolmeks kuuks peawahi juurde aresti.

Wäga huwitaw on see, et ka Malinowski sõnakuulmatuse pärast kohtulikule wastutusele wõeti. Kohus mõistis ta wabaks.

Walgate leigus

maksu astub „Russkoje Slowo“ wäga ägedalt üles!

Ikkagi pole keegi missuguseid õigusi selle läbi kätte wõitnud, et ta juba enneaegselt härskawa waenlase eest teed puhastama hakkas. Aga meie tulmad walgjad lookewad ise nende eest laiali, kes Wene riigiwolikogust rahwa mõtted wälja peksiwad, ja tuliwad oma tuimusega ka teisi niisugust häbistawat eba-abinõu tarwitama. See ülesdikus on seisugune sõnadeta walimise üleskutse, milles selgelt ja kirwalt on kirjutatud: puhastage teed parempoolsete, oktobristide ja „rahwuslaste“ ees, sest nemad wõidawad omeli.

Taganemine ilma wõitluseta on kõige häbistawam taganemine. Muidugi wõidawad parempoolsed ka siis, kui meie orjameelsusega nendele teed puhastama hakkame, sest et nad meie arwates „ikkagi wõiduse peawad“. See pole enam kellegi wõitlus oma seadusliklkude õiguste eest, see on norus peadega ja abitult, lootusetalt alaarwawate kätega nimeste ärakäitumine. See walimiste-eelne seisukord ei ole õige. Neile inimestele et kõiks see seisukord nagu, kellele walimise-õigus on antud, muidugi mõista, mitte selleks, et walimistele mitte ilmuda.

Igapäew tood telegrar uusi walimiste boikotteerimise sõnumid. Harwa on kohti, kus sugu mitte nõnda ei ole. Saarlaste jaoks seeriwad ajalehed muidugi asjaolu walgate tulimusele. Millest tuleb arutamata tulmus? Muidugi sellest, et — walimisseadus oma õiguse kõrwadest täita ei suuda.

Wäikesed teated.

* Suur tulekahju oli Mogilewi kubermangus. Ära põlesiwad 200 maja ja 2 kaupluse. Rohkem kui 300 perekonda on ilma peawarjuta jäänud. Kahju suur.

* Rake. Orelewis jäänud [illegible] 2000 dessatini põldu, aeda ja wiinamarja-

iskandust on ära rikutud. Kahju on umbes pooleteist tuhat rubla. — Tobolski kubermangus petsis rahe 1000 desjatini wilja puruks.

* **Tugew maawärisemine oli Karski oblastis.** Maawärisemine algas 25. juunil kell 3½ hom. ja lõppes teisel päewal kell 6 hom. Maa alt kuuldi walju mürinat. Segadus oli suur. Majad wärisewad nii, et seinatesse lõhed tekkisiwad. Lagedelt pudenes krohw maha. Ka ahjud ja katused lõhkewad paiguti.

* **Suured streigid on Warssawis.** 30 wabrikut seisawad.

* **Streik.** Kowno kubermangus, Schawlis, hakkasiwad Kagani kompwekwabriku töölised streikima.

* **Trahw Poola kirjanduse õpetamise pärast.** Belostoki linnas on kuberner kahtekümnekuut Poola kirjanduse õpetamise pärast 100 rublaga ja kuut iseikut 25 rublaga trahwinud. Saja rublaga on majaomanik ja koolipreili trahwitud. Koolipreili sai selle ialajale õpetamise eest peistleste wanemale poolt iga lapse pealt 15 kop. nädalas.

* Kuberner Miratow on politseiametnikkudele „Juhnõi Krai" tellimise ära keelanud.

Lõikuse ootel.

Nimme-aastane wiljaikaldus laotab igalepool oma wõimukendade arwustikkude tõsiduse süsse ära, nii et neid uhtumisi, kus nende aruanded weel tõega kokku käisiwad, wast kaugemalt minewikust tuleb otsida, sest muidu ei wõiks meie Sydanowi ettepanekut Gribojedowile awalikult ilmade ettekuulutamist ära keelata mitte enam ega wähem, kui tühjaks loriks pidada. Meie ei hakka siin juugi Gribojedowit kaitsema, sest meil on wäga hästi teada, et temal seda juugi tarwis ei ole. See, mis temaga sündis, paluh meile sükenes head näituse selleks, missuguste kiduwaga ka kõige tumedamaid pilta roosilistes wärwides kujutada katsutakse. Neid roosilisi wärwisid näeme meie rahaministeeriumi aruannetes ja siseasjade ministeeriumi aruannetes, neid-samu ootame meie ka tulewase lõikuse „arwustikus" ära tundwat, mille kohkujeadmise kallal kaubanduseministeerium nõnda palju waewa näeb. Siin lunatse ainult uus ametlik aiutus, kuna asjaolu ise selle läbi põrmugi ei muutu. Nõiamangusid teateid hakatakse kogunua, nagu ennegi. Mida need teated meile kõnelewad? Waatame statistika-komitee ja rahaministeeriumi wiimasid aruandeid. Need teated on esiteks wäga hiljed ja teiseks käiwad nad kõik ühesuse wastu. Suurt materjali oleks selleks tarwis, et nüüd näha aasta järele ametlikkudest aruannetest midagi kindlat kätte saada ja nende peale õigest seenkedalt waatama hakata.

Neid kubermangusid, kus esimesel mail statistika-komitee aruandmise ärelatali ol[illegible] halb oli, on 13%, ja halwa suiwiljaga kubermangusid koguni 20%. Maikuu sees oliwad aga kuiwad ja palawad päewad. Muidugi pidi siis wili weel mõneski kohas palju halwemaks minema, nõnda et wiljaikaldus protsendi number suuremaks pidi, kuid sellegi poolest kujutawad ametlikud aruanded meie wilja seisukorda roosilistes wärwides („Torg.-Prom. Gas."). Kuid sel ajal, kui aruandeid alles kokku jaeti, oligi ilm juba tublisti muutunud. Kuid juba nüüd saame teateid suurte wihma- ja rahesadude üle 16 kubermangus, kahjusikkude ussiteste üle Wolga äärestes kubermangudes ja kerwja tuunuse üle, mis wilja häwitab. Kõik need teated on tükati siit ja sealt saadud, midagi kindlat nad just ei kõnele, kuid sellegipoolest on selge küllalt, et need kahjusaamised, kui kahju suurust juba miljonitega arwata wõib, ülekülise lõikuse seisukorra peale ikka oma mõju awaldama peawad. Wärwid, mida Peterburi ametnikkude osawad käed nende aruannete on peale määrinud, peakswad nende teadete ees kustuma ja asja tõsine seisukord peaks wälja paistma. Missugune on see „tõsine" seisukord, sellest saame kohe aru, kui aga ainult kahte asja meelde tuletame: Kasani kubermangus tegi wihm nii palju kahju, et seal semstwo juba nüüd rahwa tarwis söögimajaid peab awama; Kustanai kreisis, kus ametlikkude aliitate järele lõikuseloetus wäga hea on, jäi 75 protsenti põldusid tööti.

Meie ei taha neid teadaju weel terwe Wenemaa kohta malswaks tunnistada, ehk küll asi juba selletaoline näitab olewat. Lihtsalt, meie ei taha mitte tinniste silmadega tulewiku poole waadata, sest muidu wõiks wäga hõlpsaste minewa-aastane raske nälja-wõitluse lugu korduda.

W. Wladimirtsew.

Kodumaa teated.

rg. **Kuu.alost.** Põllumehe ülewaade. Kewadiste külmade järele hakkas kõik seebus siin alles maikuu wiimistel päewadel kotsama. Mõne päewaga kerkisid kaeru ja wast maha külwud suwiwiljad jõud asse, iseäranis hea metsikema tarw rõõmuktas põllumeest, pealegi et rukkirein wea kärtja hilise külma läbi kadunud käis. Wiletsad härjapeapäewad künd tewadel üles ja küini uut segawiha peale. Suwilku lerkpaigas muutusiwad ilmad järsku tuwaks. Ehalju, ei saianud tuumas läbimärja põldudele suuremat kahju teha. Heinateemise edenes aga tureste. Nüüd on niiskus sünjeiest kõrgelest maadest soomatis kadunud ja lüg palaw kuiw annab ennast wäga walusalt tunda. On põldusid näha, kus warane oder kerk loomise ajal ära kuiwab, nõndasama ka kaer, muist peab tureit waljas, waigeks läwed, paiguti on samane lugu ka talirukiga.

* **Karisist. Pollist. Metsalaastamine.** Polli mõisa metsades ei jõua metsalaastamine, mis juba kolm aastat on kestnud, weel lõpule. Mets on Pärnu puupabriwabrikule üsna sajatuhande rubla eest müüdud. Endine metsa asemel on nüüd suur rohulaan kaswamas, kuhu talude karjad käiwad, lehma pealt maksetakse kolm rubla.

— **Polli-Peraküla Tuletõrjujateselts** on 14. juunil kuberneri poolt kinnitatud. Masinatuhnus tõi enesele uue hobustega weetawa masina ja lokomobiili.

Echo.

hm. **Nissist. Põllumehe ülewaade.** Heinategemisega ollakse praegu kibedaste ametis. Metsaheina saab 2—3 korda rohkem kui minewal aastal, ka põlluhein oli rahulolduw kus ta talwest üle jäi. Rukis õitses meil iluste ja tõotab rohket saaki anda. Suwewili hakkas kewadel loiakalt kaswama, jääb aga wiimaste kuiwade ilmade tõttu kängu ja kipub kollakeks minema, niisama kipuwad ka kartulid kängu jääma.

** **Wiljandimaalt.** Heinatöö edeneb ilusate ilmadega õige jõudsaste. Maahein on õige tubli kaswanud ja annab tubli saagi, mis nüüd ka, nagu kuulda, kokku pannakse. Tööjõudu on aga mõnel pool kaunis wähe, kus päewiliste abil läbi ajada katsetakse, sest et neid nüüd õige wähe saadawal on. Päewapalk on siin naisterahwastel 90 kop., meesterahwastel 100 kop. ümber päewas ühes ülespidamisega taludes. Mõisates makstakse küll natuke kõrgemat palka, kuid selle eest on sääl töölise oma. Sunsed mõisad tarwitawad ojalt wõõraste — kolonistide — töötjõudu, ehk wiiwad wangisid tööle.

Seltsielu.

Tallinna Alewite Wastastikuse tule wastu Kinnituse Seltsi peakoosolekul,

mis teisipäewal 10. juulil Pritsimajas ära peeti, oli päewakorras kolm punkti: põhjuskirja muutmine, Tallinna Alewite I Wabatahtliku Tuletõrjujateseltsi palwe abiraha määramises ja Rakwere Wabatahtliku Tuletõrjujateseltsi palwe ka abiraha määramises.

Alewite kinnituse Seltsi põhjuskirjas on punkt, et Seltsi wabad summad hoiukassas tulewad hoida. Sellekohase kaebuse peale oli kuberner ette kirjutanud, seda punkti peakoosolekul uueste läbi arutada. Juhatuse ettepanekul tehti otsuseks tähendatud punkti nõnda muuta, et Seltsi oma waba raha kas krediitasutustes ehk rahapaberites hoiab.

Tallinna Alewite Wabatahtliku Tuletõrjujateseltsi palwe jäeti täitmata, peale selle kui mõnede liikmete poolt ette oli toodud, et tähendatud seltsile abiraha määramine warajane on, niikaua kui selts oma tegewust ei ole üles näitanud.

Rakwere Tuletõrjujateseltsile otsustati 100 rubla määrata, selle peale waatates, et Rakwerest umbes 40.000 rubla eest Alewite Kinnituse Seltsis hooneid kinnitatud on ja et nimetatud Tuletõrjujateselts tänawu oma 35 aastast juubelit pühitseb.

Ikr. **Pärnu Eesti Kooliseltsi koosolek.** 7. juulil pidas P. E. Kooliselts peakoosolekut. Esimese poole-aasta rahaline läbikäik on 7107 rubla, nii et 58 rubla puudujääki tuli. Suurem sissetulek oli koolist — 3349 rbl., wäljaminekud kooli peale 4430 rbl. Kingitusi Pärnu Eesti raha-asutuste kui ka seltsi toetuseringkonna poolt tuli 1033 rubla sisse. Peakoosolekud peeti 2, eestseisuse 22 ja lastewanemate koosolekuid 2. Koolipetajate sagedane wahetus seltsikoolis kui ka mujal [illegible]. Käesolewal õpe-aastal töötasiwad 13 õpejõudu, k.l.st 4 lahkuwad; kooli 5 eluaastal on ainult üks õpejõududest — proua Wladimirowna — kes algusest senisajani on jäänud. Ka koolijuhataja W. Raam on lubanud ainult üheks aastaks weel jääda. Lasteaia-osakonna tegewus seisab tänawu täieste. Ka teiste osakondade asemikud puudusiwad koosolekult. Eestseisusesse waliti: Nabsi, Kina, Kästner ja Riaas, wiimane peab tööliste asemikuks olema. Kooli kuratooriumi asutamine tunnistati tarwilikuks ja leeti koosolekul sellekohane kodukorra projekt ette. Asja lähem korraldus jäeti järgmiseks koosolekuks. Abirahade kohta seltsi kooli juures otsustati kõik kolm abiraha: Johann Linde, Aino Tamme ja asutatawa E. R. Jakobsoni nimelised ühendada ja nende %% abirahadeks wälja anda. Enne peab aga abiraha asutajatelt Joh. Lindelt ja Aino Tammelt selleks nõusolemist küsima, sest teatawaste wõib nende poolt asutatud abirahade %% siis wälja andma hakata, kui peasummad üle 500 rublani on kaswanud. Läbirääkimistel awaldati mõtteid, et seltsidewaheline ühendus asutata's, millel ülesandeks oleks rahwapidu asutamiseks suuremat maatükki omandada. Praegu puudub Pärnu Eesti seltskonnal sarnane koht täieste. Sellekohasteks ettewõteteks üüriti igakord jakslastelt Rattasõiduaeda. Tänawu aga ei tulda sealpool eestlastele selles asjas enam wastu, missugune asjaolu ka suureste nooresoo pidu kuhtamineniiseks kaaja antas.

Suur metsapõlemine Tallinna külje all.

-il Juba laupäewal märkasiwad mööda-sõitjad umbes 9 wersta Tallinnast eemal linna „Oru" mustkiwiwõo-aukude lähedal mäeweeru all wäikest suitsu awwinet. Keegi Jälgimäe mees põletas seal omale uut maad. Pääsapäewal oli suits juba suuremaks paisunud. Ja kui esmaspäewal enne lõunat järsku suured suitsupilwed üle mäeweera tõusma hakkasiwad, siis ja sealt suitsu seest tuleleegid wälja lõiwad, selgus, et mets põlema on löönud. Kiirelt jooksis tuli mööda kuiwa kanarpikku waljust tuulest taga aetult lõuna-õtu poole.

Kurb oli waadata, kuidas tuli üle tiinumaa teise järele Jälgimäe ja Saue (Pääsküla ja Tänassilma) pere-neeste noort metsa ära häwitas. Mitu tundi läks enne mööda, kui esimesed kustutajad kohale jõudsiwad. Et kustutajaid wähe oli, siis suudeti tulele alles õhtu hilja piirisid panna. Ühtuks oli umbes wiistümmend tiinu metsa maha põlenud.

Kõige iseäralikum on aga see, et metsaomanikka endid kustutajate hulgas näha ei olnud. Kui Saku mõis oma poolt abi ei oleks saatnud, siis oleks tulele raske olnud piirisid panna.

Umbes samal ajal põles ka Jälgimäel paar wakamaad Sepa raba ära, kuna pealeõunat ka Saku mõisa park wahjali lähedalt kirjaroopalise raudtee ääresst kahest kohast põlema hakkas. Meneturnine wõja töö järele, kus hulk mõisa- ja wabrikutöölisi wäljas oliwad, suudeti tulele piirisid ette tõmmata.

Tööliste elu.

Osaline streik „Woltas" Tallinnas.

Teisipäewal lõunaajast jätsiwad „Wolta" wabriku materjalilau töölised töö seisma, sest et nende nõudmist palgakõrgenduse poolest ei täidetud. Materjalilau töölised — neid on 6 meest — nõudsiwad päewapalga kõrgendust 120 kopika pealt 140 kopika peale, sest et wiimasel ajal Tallinnas elu-ülespidamine kallimaks on läinud. Mõni tund peale streigi algust ilmus wabrikusse ka wabrikudirektor, kuid tema tulekust ei olnud mingit mõju ei ühele ega teisele poole. Teenistuse kohta „Wolta" materjalilaus oleks tähendada, et seal töölised teatud mõõdul Saksa keelt peawad oskama, kuna ladus olewate asjade nimekirjad, mis õige pikad ja mitmeteilised on, saksakeelsed on. Töölistel on kindel arwamine, et nende nõudmine palga kõrgenduse poolest täitmist leiab, sest et praegusel ajal toidu ja tarbeainete hindade tõusmise tagajärjel Tallinnas tööpalgad üleüldiselt kerkiwad.

Streik Lutheri wabrikus Tallinnas

raugeb. Suurem hulk streikijatest töölistest on juba endiste tingimistega tööle hakanud. Kõiki endisid töölisi wabrikuwalitsuse poolt tööle tagasi ei wõeta.

r.

Kui palju on Tallinna wabrikutes töölisi?

Tallinnas on „Pwl." kuulmist mööda, ametlikkude teadete järele peale raudteewabriku weel 23 wabrikut, kelle tööliste arw üle 50 ulatab.

Puuwillawabrikus 485 meestöölist ja 1353 naistöölist; tselluloosewabrikus „Däse ja Ko." 358 meest. ja 67 naist.; Johannsoni paberiwabrikus 146 m., 64 n.; Lender ja Jürgensi juures 139 m.; Rotermanni sae- ja jahuweskis 281 m., 63 n.; Martel Makarowi saeweskis 210 m., 32 n.; Lutheri wabrikus 1510 m. 537 n.; Pumozanski ja Leewini malmiwala-wabrikus 56 m.; piirituswabrikus „Swesda" 67 m., 71 n.; pleekwabr. „Sjesk" 93 m., 57 n.; „Wolta" elektrimehanika wabrikus 420 m., 27 n.; Krulli masinawabrikus 413 m.; F. Wiegandi masinawabrikus 434 m.; „Dwigatel" wagunw. 1678 m.; Krulli walewabrikus (Baltiiski mawod) 62 m.; R. Siegeli mehanikatööstus 81; Grünwaldti nahawabrikas 65 m.; Rosen ja Ko. piiritusewabrikus 86 m.; Mayeri tesniawabrikus 334 m., 17 n.; gaasiwabrikus 85 m.; kokku 8999 meestöölist ja 2257 naistöölist. Ka siia hulka weel umbes 2000 raudteetöölist wõtta ja meeles pidada, et suuriste piiwatööliste arw ametlikkudest teadetest mitu korda suurem on, siis wõib Tallinna wabrikutööliste üleüldist arwu kauaelt üle 12.000 wõtta.

Tallinna kreisis on kolm wabrikut: Kohila paberiwabrik (166 m. 28 n.), Girardi telliskiwiwabrik „Walta" (76 m., 4 n.) ja Lotsa telliskiwiwabrik (422 m., 25 n.).

Wiegandi walajad streigiwad Tallinnas

täna juba üheksandat päewa. Streik algas 2. juulil üle wabriku, kuid neljatunnilise läbirääkimise järele täitis wabrikuwalitsus tööliste nõudmisi sellega, et ta wiimaste palka 1 kopika wõrra tunnis tõstis (nõuti küll 2 kopikat) ja juba andis hommikul kella 8 biljaks jääda, ilma et trahwi oleks karta. Selle peale hakkasiwad teised töölised tööle, kuna walajad otsuseks tegiwad streiki edasi jatkata. Peale 2-kopikalise tunnihinna tõstmise nõuawad nad weel kahte waba poolpäewa kuu kohta; nimelt seda, et tööline ilma ette teatamata ja trahwi kartmata igal kuus kaks poolpäewa puududa wõiks, nagu see warem nii oli, missugune määrus aga tänawu kewadel ära kaotati. Streikijate meeleolu on kindel. Wabrikuwalitsus otsib kuulutuste kaudu Riiast uusi töölisi.

Põllutööliste streigid Lätimaal.

Tööliste puudusel telliwad mitmed Lätimaa mõisnikud omale leedulasi ja walgewenelasi sisekubermangudest. Kuid uued töölised ei olnud sugugi „ustawamad" kui wanad ja hakkasiwad warsti palgakõrgendust nõudma, mis peale nad mõisatest minema lükutati. Rentjeni mõisas läks asi wiimaks nii kaugele, et parun kõik streikijad kinni wõtta laskis ja nad hobustega Wolmarisse saatis, kus mehed „Rezhi" teatel wabaks lasti. Põllutööliste keskel laotatawat rohkeste lendlehti laiali.

„Waldhofi" wabrikus streik lõppenud.

x. „Waldhofi" wabriku puudewälja-laadijad töölised, kes umbes nädal aega streikisiwad, on nüüd endistel tingimistel tööle hakanud. mis juba ettegi arwata wõis — sest missugused kui tähendatud töölised ei suuda juba kõige paremal juhtumisel iialgi midagi läbi wiia — sest tööline, kes enamaste iga oma waba tunni kõrtsis ära wiidab, ei suuda elus midagi ülesehitawat luua, ja niisugused oliwad „Waldhofi" puudelaadijad. Suuremalt jaolt isegi streigi ajal istuti õllepoodis ja wõeti seni, kuni wiimane kopikas ulatas, ja kui see otsas, siis mindi wabrikuwalitsust paluma, et see need jälle armulikult tööle wõtaks — mida muidugi tehti, ainult „juhtijad" mitte tööle lasteks. Meeste hinge-elu oli wabrikuwalitsusele wäga hästi tuttaw ja selle peale ta just lootiski, sest omalt poolt ei jätnud wabrikuwalitsus ka mingisugust abinõu tarwitamata, et streiki murda. Streikijate asemele saadeti wabriku seest töölisi, kuna aga wabrikus isegi kibe tööliste puudus walitseb — siis lasti aga selle asemel wabrikus seestöötajatel töölistel tugewaste ületundisid teha, mis suwisel palawal ajal kinnistes tööruumides iseäranis kurnaw ja terwisthäwitaw on, nii näituseks töötasiwad puuehasture-jaoskonna töölised pühapäewal 1. juulil kuni öösi kella ½12-ni. Ja kõige narrim on see — neile ei maksta nende ületundide eest, mis nad teistes jaoskondades töötawad, kuhu neid tihti saadetakse, seda tasu, mis õigus oleks saada. Näituseks maksti meestele puupapimagasinis töötades kõigest 13 kop. tunni pealt ületundide eest, kuna aga oma jaoskonnas töötades 15—17 kop. tunnis teeniwad, siis oleks neil õigus ületundide eest üle 20- kopika tunni peale saada, sest ületunnid on ju 50% kallimad.

Segateated.

* **Professor Grödeskuli wastu** tõstetud süüdistus Liidawis peetud kõne „Intelligents wabadusliikumises" pärast on ära lõpetatud, sest et süüteau selles asjas ei ole. Süüdistuse tõstja oli, nagu weel meeles Liidawi politseimeister, kelle üleliigne agarus nõiaks on olnud.

* **Baltiski linnawanem ja kõrged külalised.** Nüüd mõni nädala eest, oli siis Baltiski linna terwe linna tähelepanemise keskkohaks — lohaks kus Wene ja Saksa keisrid üksteisele kätt surusiwad. Kõrgeid külalisi ei näinud Baltiski tänawu mitte esimest korda, sest peale praegu walitsewa Keisri on ka kord ka Aleksander [illegible] wastu wõtma pidanud. Wiimase wastu [illegible] kohta kirjutab Saksa ajakiri „Die Woche" nüüd järgmist:

Linnawanem dr. D. tuli keisrit soolaleiwaga wastu wõtma. Wankuwat laewatreppi mööda üles minnes libises mees ja kukkus ühes au-nõuga, ametimärgi ja soolaleiwaga wette. Linnawanem, kes kohe ühes soolaleiwaga weest wälja tõmmati, pidi seal waatajate pilkawa naeru-muikel käima, wõi hirmu pärast wärisedes oma bürgermeistri ankohused iikagi ära täitma."

* **Loomadeinrem ne** 18. juunist kuni 2. juulini on Lümmada mõisas Saaremaal 3 looma ja 2 hobust ära surnud. 18. juunil looma naha mahawõtmise juures haawustanud kärbes „Saarlase" teatel mõisatöölist Wilbari, millest Wilbar üles paistetanud ja selle järeldusel paari päewa pärast ära surnud.

ski. **Eestimaa Põllumeeste Keiksseltsile** on põllutöö departemangu poolt käesolewal aastal Friesi ehk Angleri tõugu sugupullide ostmiseks 1000 r. abiraha antud. Keikselts esiteks mõtleb seltsist abiraha wiele sugupulli-ühisuste wõi põllumeesteseltsidele ja igasse maakonda ühe pulli ostmiseks abi anda. Seltsis mõtles on mitmelt seltsilt järele päritud, mis tõugu pulli nende piirkonnas tarwis oleks. Ka seltsidega kaila leppitud, siis töötatakse sellekohased pullidetaritamise määrused wälja, mille järele kõik abirahad aselsid käima peawad, kes kroonu abiraha Keiksseltsi kaudu tarwitada tahawad.

Et ei ole mitte üleliigne siin kohal selle peale tähelepanemist juhtida, et kroonu abiraha ainult ülemalnimetatud tõugu — Ida-Friisi ja Angleri — pullide ostmiseks antakse, kuna kõikide nende seltside palwed tähelepanemata jäeti, kes mõnda muud tõugu pullide ostmiseks, nagu Ayrshire ja maatõugu, abiraha paluswad.

* **Hiiglasuur laewaehituse tehas Baltimaale.** Nagu „Lib. Zeitung" kuuleb, tahab tuntud Saksa laewaehituse tehaste ühisus Schichau Liibawisse hiiglasuurt laewaehituse tehast ehitada. Uus tehas asuda kroonu maatükil peale Põsiliadama ja Perekonna ma wahele. Tehases leida 20.000 inimest (?) tööd, juhatus jääda Wene insheneride kätte. Praegu peetawat maatüki omandamise asjus kroonuga läbirääkimisi.

* **Haapsalu linna haigemaja rewideerimine.** Siseministe asjade minister on Eestimaa kubernerile ülesandeks teinud kohaliku arstiwalitsuse inspektori Haapsalu linna haigemaja ja terwisewannisid rewideerida lasta. Põhjust selleks andnud sagedased leetritesse haigeksjäämised haigete keskel.

* **Naisekpresside artell Riias.** Kohalikud Saksa lehed soowitawad naiskõpresside artelli asutada, kes letteriwahetamise puhul tubade, mööblite ja riiete puhastamist oma peale wõtaks ja teenijate ärawiimise puhul ajutiselt nende aset täidaks, seni kui uus leitud on.

* **Eesti wõidumõõdja Karsist**, kes Wenemaa isuduate esitajana Stockholmi Olympia-mängudel wiibib, on, nagu lehed teatawad, australialase Heinrichi wõitluse ära wõitnud.

* **Wenemaa wõitjad Olympia-mängudel** on senini: maadleja Maks Klein, Peterburi Eesti Spordiseltsi liige (sai teise wõiduhinna maadlemises); üliõpilane Iakslane Blau Riiast (sai kolmanda wõiduhinna märgilaskmises); Wene ohwitseride grupe (sai teise wõiduhinna püstolilaskmises). Seega on wenemaalastel senini ülepea 5 wõidupunkti. Peale selle on weel eestlase Reimanni wõit Marathoni jooksus (tema sai wõidu hinnaks hõbedase peekri). Wõidud jagati 15. juulil (u. k. j.) Stockholmi stadioniplatsil wälja. Et wenelased juba ära oliwad sõitnud, wõttis nende wõiduhinnad kindral Wojeikow wastu. Reimanni hõbepeeker saadeti „Rig. Zeitungi" kaastöölisega auhinnasaajale kätte.

Mitmed wõidumehed, teiste hulgas ka soomlased wennaksed Kolemainad ja Taipole, saiwad mitu wõiduparga, kuna nad mitmes spordiharus wõitjaks oliwad jäänud. Wõiduhindade wäljajagamine sündis nõnwisi, et kõik wõitjad suures saigas (mitu sada isikut) kuningaga loosi eest läbi läkiwad, kus kuningas, auärjepärga, ja prints Karl neile wõiduhinnad kätte andsawad.

Sellega oliwad Stockholmi Olympia-mängud oma üleüldises laadis lõppenud, kuid wõistlused wältawad weel edasi, nimelt ratsutamises, aerutamises jne. Praegu on ameriklased weel oma wõitudega teiste eesotsas, kuid arwamine on, et rootslased lõpuroole neist weel ette minna wõiwad, kui kõik spordiharud läbi on wõetud.

Pealtwaatajate wäljamaalaste hulk oli mängude ajal Stockholmis umbes 150.000, nende hulgas 500 ajakirjanikku. Nii suurt ajakirjanikkude hulka pole enam kuskil ilmas korraga koos olnud. Suurest lahkumisepidust wõtsiwad kõik tegewad spordimehed ja ajakirjanikud osa, nii et kutsutud wõõraste hulk piduluaal umbes 5000 peale ulatas.

* **Luteri usu wawulik tehe Balti mõisnikkude teenistuses.** Tuntud lugu on, et Luteri usu pastorid Baltimaal aegade jooksul tihtipeale Saksa mõisa-mannikkude poliitikaliseks ja majandusliseks tööriistaks on olnud, õigusta nõudmiste asjas talupoegi mõisa-wanematele alandlikkusele ja sõnakuulmisele manitsenud ja rentide kõrgendusel tolurentnikkude mineemist ja allatungimise püüet kirjasõnaga juranud. Nüüd astub saksakeelne „Peterburi Ewangeliumi Pahapäewaleht" oma lewwajade jälgedes ka Balti mõisnikkude teenistusesse ja awaldab Wolgni Saksa kolonistidele üleskutse Baltimaale ümberasumiseks, milles Balti mõisnikkude õigust meelt ja omakasupüüdmatust ülistatakse ja Liiwimaa maapinda kiidetakse, kus talupoiad 1000-rublast loomi ja 200-rublaseid hobusid pidawat kaswatama. Kirjeldus, mille kokkuseadja endine Saksa kolonii köstrikoolipetaja J. Ebert Wolõnist on, lõpeb järgmise nõuandmise ja teadaandega:

„Mina tahaksin nüüd igaühele, kellel wõtte on Wolgast wälja rännata, oma wäljarändamist Liiwimaaga alustada, sest nagu enam öeldud, tahawad nimetud mõisaomanikud, keda siin rohkeste on, oma maid Saksa kolonistidele müüa ehk rendida. Mitte ainult oma maid maid et taha need mõisnikud ära müüa, waid nemad ostawad weel. Muuga mõisnik, kiiti talupohtasid, et neid juhtumise korral ilma omakasupüüdmata Saksa kolonistidele ära müüa; nad on teo ja nõuga ikka walmis neid aitama, et nad waid aastatesilkuste protsendimat ode läbi krediitpankadest wilja wõiwad maksta ja ennast niiwisi pikkamisi täieliikudeks maaomanikkudeks tõsta. — Maahinnad on umbes 80—150 rbl. desjatinist, kusjuures ost a neljanda osa „купчая" allakirjutamise juures ära maksab. Suurem osa ostuhinnast jääb panga wõlaks, mis 52 aasta peale 5% alla jääb, nii et seega ka kapitalwõlg ära kustub. Mis weel peale selle wõlgu jääb, selle peale peab ostja müüjale 5% wõlakirja andma ja wõla 10—15 aasta jooksul wälja maksma."

Näituseks, maatükk maksab 1000 rubla. Sellest on:

Maks ostulepingu tegemisel	250 rbl.
Panga wõlg 52 aasta peale 5%	500 „
Peale selle olew wõlg müüjale 10—15 a. p.	250 „
Summa	1000 rbl.

Kes lähemaid teateid soowib, pöörau ennast Liiwimaa nurpõllumeeste asemiku herra J. Mchaelse poole, adr. Pokrowo, Bon. ryõ. Tema on wahemees kõikide kontraktide ja lepingute tegemise juures ja peab wäga olewate maade üle kontrolli.

* **Haapsalu Põllumeesteseltsi** asutamise koosolek peetakse pühapäewal 15. skp. ära.

* **Endine „Estonia muusikajuht A. Wirkhaus** on „Post." teatel 1. juulist Walka elama asunud, kus ta „Säde" laulukoori ja orkestrit juhatama hakkab.

* **Meie wanem muusikamees D. Wirkhaus** on raskeste haige. Tema seisukord on arstaste arwamise järele lootuseta. Wirkhaus on kahekümnete aastate lähedused.

„Post."

* **Tolstoi „Elaw Laip" tõlgetest** E. Kirjanduseselts auhinna tarwiliseks ei ole leidnud anda nestanud. Auhinnaraha on saadetud 24. detsembril weel 2 tööd ära tõlkida. Nendest ei leitud, nagu sellekohane aruanne „E. Kirjandustes" teatab, üksegi auhinnawäärilist tööd. Seega „ergutuse-auhindasid" ei ole wõistlejad saanud.

* **Kinnitamata jäetud.** Wiljandi, Põltsamaa, Wändra ja Wõru Eesti Põllumeesteseltside palwe, Põhja-Balti Põllumeesteseltside Keikseltsi põhjuskirja kinnitamiseks ära anda, on maakorralduse ja põllutöö peawalitsuse poolt tähelepanemata jäetud.

Kõigekõrgemalt poolt kinnitatud wäike laewaehituse programm.

Wäikese laewaehituse programmi järele, mis nüüd juba Keisri poolt kinnitatud ja teadaanneks saanud, lähewad määratud miljonid järgmiseks otstarbeteks:

1) Sõjalaewade ehitamiseks 392.5[illegible] r., sellest: nelja soomusristleja tarwis 182.[illegible] rbl., kergete ristle[illegible] tarwis 84.229.255 r., 36 torpedopaadi tarwis 92.525.054 r. ja weealuste paatide tarwis 33.768.000 r.;

2) Sõjalaewastiku abilaewade ehitamiseks 15.474.625 rbl., sellest: kolme naftaweo aurulaewa tarwis 2.200.000 r., 15 miinipüüdja tarwis 2.200.000 r., nelja aurulaewa tarwis, mis märgilaudade wedamiseks tehakse 2.000.000 r., kolme weealelaewa tarwis, mis weealuste paatide wedamiseks tehakse 4.203.000 r., kahe jäämurdja tarwis 1.900.000 r. ja teiste wäikeste laewade tarwis 974.525 r.;

3) Sadama sõidukiistade ehitamiseks [illegible] sadamatesse 13.133.300 r., sellest: lahe ujuwa doki tarwis 8.000.000 [illegible], [illegible] ujuwa krana tarwis 935.000 r., ujuwa ühendusabinõude tarwis 1.340.000 r., kahekska [illegible] tarwis, mis jää-murdjate wedamiseks tehakse, 700.000 r. ja mitmesuguste weoriistade [illegible] tarwis 2.098.000 r.

4) Merewäe laewatehaste ja waabrikute ehitamiseks 10.654.540 r., sellest: Obuhowi terasewalamise wabriku tarwis 3.175.000 r., Balti laewatehase tarwis 5.719.540 r. [illegible] tehase tarwis 1.760.000 r.

1912. a. peab [illegible] r. [illegible] ja maksma, sellest: 1.000.000 r. sadamasilla ja lotjade tarwis, mis sadamate süwendamiseks tehakse ja 500.000 r. kaitsemuuri ehitamise alustuseks Tallinnas.

Laewade ehitamiseks tuleb käesolewal 1912. a. 5.650.000 r. wälja maksta, sellest: 3.250.000 rbl. sõjalaewade ehituse ettewalmistustöödeks, 400.000 r. abilaewade ehituse alustuseks ja 2.000.000 r. tehaste ja wabrikute suurendamiseks.

Tööstus ja kaubandus.

* **Uus aurulaewaselts** asutamise on uus aurulaewaselts 600.000 rublase alustala kapitaliga asunud. Uus selts tahab oma laewadega kaupa ja reisijaid Wenemaa ja wäljamaa sadamalinnade wahel wedama hakata.

Aktsiaseltside arw ja põhjuskapitali suurus on ühes üleüldise tööstuse tõusuga Wenemaal käesolewal aastal märksa kaswanud. Esimese kolme kuu jooksul asutati 62 uut aktsiaseltsi 45 miljoni rublalise põhjuskapitaliga; peale selle on ka weel 8 wäljamaa aktsiaseltsi (12 miljonilise põhjuskapitaliga) luba saanud Wenemaal tööd teha. Ka olewad aktsiaseltsid on oma põhjuskapitali 120 miljoni rubla wõrra suurendanud. On märgata, et tööstuseelane mitte üksnes rööstusjaruudes ei [illegible] waid üleüldiselt parjub.

Ühe Peterburi Eesti asunduse wana liikme mälestused.

XVIII.

Sellest minu kokkupuutumisest õp. Eisenschmidtiga peale ei paranenud meie wahekord, ehk meie küll weel nii mõnegi korra kokku puutusime. Olgu tähendatud, et õp. Eisenschmidt mõni aeg hiljem kassapidaja ameti maha pani ja peakomiteest üleüldse wälja astus.

Olin kord jälle Tartus koosolekul. Anti healeõigus kõigile peakomitee liikmetele ja abikomiteede asemikkudele. Et aga juhtidele õp. Eisenschmidti ja mõne teise juuresolemist tarwis oli, siis pandi ette ka endistele peakomitee liikmetele, kui asutajatele, healeõigus anda. Nii siis ka õp. Eisenschmidtile. Mina tähendasin selle peale, et niisuguisel korral mul kaks healt on, kui Peterburi abikomitee asemikul ja kui asutaja liikme G. Rosenbergi wolinikul. Õp. Eisenschmidt ütles selle peale, et tema niisugusel korral oma healeõigust ei tarwita ja läks koosoleku saalist wälja, temaga ühes õp. Hurt ja Dr. Rosenthal. Ei unustanud Eisenschmidt ka pärast waenu minu wastu.

Priiusepäewa 75 aastase mälestuse pidul juhtusiwad minu piletid õpetajate Eisenschmidti, Jürmanni ja teistega kõrwu. Tundsime ju teik anmust ajast üksteist. Õp. Jürmann ei teinud meie külibest wäljagi, waid rääkis peale muu, waenu aegasid meelde tuletades: „Jah, herra Käbi, meie korjasime Aleksandri koolile raha ja nägime waewa, nüüd aga teewad hoopis teised waimud sellega, mis heaks arwawad." Sellega tähendati wist Wene preestide peale, kelledele ka osa wõimu Aleksandri kooli üle otsustamiseks oli antud. Mina tähendasin wastu: „Ei ole wiga, õpetaja-herra, meie oleme ikkagi midagi kokku korjanud, ilma et meie selle juures omakasu ehk oma wõimu ainult oleksime nõudnud. Sellepärast ei pruugi meil tulewate põlwede ees silmi maha lüüa. Meie ei ole mitte seal lõigata püüdnud, kus meie külwanud ei olnud." Õp. Eisenschmidt ei rääkinud aga minuga ühtegi sõna, otsis omale teise isteplatsi ja kadus. Nõnda see lugu siin ilmas on. Kerge on teistele kuulutada: andke andeks, armastage oma wihamehi jne. Tuleb aga enesel neid käsusõnu täita, siis on raske unustada ja andeks anda ka inimesele, kes sugugi wihamees ei ole, waid ainult selle ehk teise asja peale natukene teisiti waatab. On siin „waim walmis, aga liha nõder," wõi on „liha walmis, aga waim nõder", mine seda tea.

*

Weel üks wäike lugu, mis Aleksandri kooli asjaga lähedas ühenduses seisis ja millel ka omajagu tähendust oli. Ma mõtlen Krimmi mõisa ostmist prof. Köhleri läbi. Nimelt oldi Krimmist obawalt wäga olew mõisa leitud ning wõeti nõuks seda Eesti alumikkude tarwis ära osta. Toimetati seda prof. Köhleri nime peal, kes ka oma kapitali hea hulga sinna sisse pani. Terwe õnnetus selle too juures seisis selles, et liig ettewaatamata ostuleping oli tehtud ja et kolm wiljaikalduse aastat üksteise järgimööda tuliwad. Harilikul wiljasaagi korral oleks mõne aasta jooksul mõis ennast wälja ostnud, nüüd ei jõutud aga lepingut täita. See raskendas weel ostutingimisi. Kaabriatundus pani oma maa panti ja laenas raha, kuid ka see ei jõudnud enam aidata. Prof. Köhler pööras Aleksandri kooli peakomitee poole et see mõisa peastmiseks obligatsionide wastu raha laenaks. Komitee oli sellega nõus, kuid wiimasel silmapilgul astus õp. Hurt, kui selleaegne peakomitee esimees, laenamise wastu wälja ja keelas weel telegrafi teel kassahoidjatele ära raha wälja andmast. Laenati weel Eestimaalt raha siit ja sealt. Jõhwi kaupmees Tõnisson korjas ümberkaudu ja pani ka oma raha sinna sisse. Kõik see ei aidanud aga enam. Mõis müüdi oksjoni teel ära ja jälle oli üks haaw Eesti awaliku elu edenemisele enam lööduд. Anti selles asjas awalikult prof. Köhlerile süüdi, heideti talle seda ja teist ette. Kuid mina olen tänapäewani kõige kindlamal arwamisel, et kui prof. Köhlerile midagi ette heita wõib siis ainult asjatundmatust neis maawalistes asjades. Et ta mõnda asja omakasu mõttes oleks jahtinud, seda ei wõi keegi tõendada. Teda süüdistada, et ta nende asjade sette ennast segas, kus tal mitte arusaamist ei olnud, on ka raske, sest mõisaostmise sisse jäi ta wägise kistutud ja oli tema seal ainult oma nime ja rahaga, kuna tegelikult asja teised ajasiwad. Pealegi kaotas ka prof. Köhler selle mõisa ostmise looga rohkem kui keegi teine. Oletatakse, et kõige peenema tehingu juhtimise üle 20 raamatut wõib kirjutada milles räägitakse, kuidas ta seal seisab ... [illegible] ... tehing kaotati ja et niisama kõige ... juhitud tehingu üle 20 raamatut wõib kirjutada, milles niisama tõendatakse et ... ilugawalt järele mõeldud ja ... tehtud oli, ainult, et tehingu juhil ... pole, kui aga tehing wõidetud on. Ma oli ka selles mõisaostmise loos. Kolm aastat ... kalduse, üksteise järele wiisiwad mõisa ... ella, kuid needsamad kolm aastat ... korral oleks nõinud mõisa wälja ... ja siis oleks mõisaostjatele ... tänu ja kiitust kõlanud. Minul oli ja on tänapäewani kindel nõu, et Krimmi mõisaostmine puhas oli.

Wäljaandja Eesti Kirjastuse-oisühisus „Ühiselu".
Wastutaw toimetaja A. Wares.

Jaokaupa maks! Araldaied tingimised! Pikk nr.

Meeste-, naisterahwa- ja normi-riided, walmis ja tellimise peale. **Naister. kübarad.** Paremad Pariisi ja Wiini mudelid.

Naisterahwad! Siidi mante, palitud ja kostüümid, siidi moodi riided. **Paremad Pariisi ja Wiini mudelid.**

Kõik on kättesaadaw! Kaubamaja **J. Jagelskaja & Ko** Ligowka, wastu Nikolai waksalt 43/45. Telef. 39-99.

ОТНИЧТОЖАЕТ МОЗОЛИ С КОРНЕМ. МОЗОЛИН 35к. РЕЙНГЕРЦ. ОСТЕРЕГ. ПОДДѢЛ. ПРОД. ВЕЗДѢ. Фабр. СПБ. 10 Рождеств. 24.

J. Depman
Jlmutus kõues — ja tormis.
Johannese ilmutuse raamat uues walguses
Ja ta ütles: „Kirjuta nende seitsme tuule ... " Ilm. r. 1.
Terwe wärwiline tähendamist trükk.
Hind 35 kop.

On ilmunud:
Leo Tolstoi
teiste kurwa awaldawad ilukirjanduslikud tööded
I. anne: Isa Sergius. Peale palli. Aljoscha Gorschok. Ilus ilm.
„Ühiselu" raamatukauplus, Peterburis.

Nurmekunde Eesti asunduses (Twer'i kuberm.) wõtab **„Peterburi Teataja"** tellimisi koolõpetaja J. Wain wastu.

Tartus wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi ja kuulutusi J. Mandisow (t. M. Soree'si raamatukaupl.) wastu.

Wõrus wõtab „Peterburi Teataja" tellimisi ja kuulutusi Fr. Karliani & C. Songi Ko. ja J. Paju raamatukauplused wastu, ja müüwad üksikuid numbreid.

Kiir

ilmub 15. juunist Narwas
üks kord nädalas — igal reedel.

Kiir'i eesmärk on — laiemate rahwakihtide iseteadlik liikumine ja tegewus, waimuline ja majanduslik edenemine. Selle sihis toob rahwalikus, kõigile arusaadawas keeles, juhtkirju ühiskuliste ja poliitiliste küsimuste kohta, ja sõnumeid ning teateid kodumaalt, Wenemaalt ja wäljamaalt.

Kiir'il on niihästi kodu-, Wene- kui ka wäljamaal kirjasaatjaid ja teosidd'isi

Tellimise hinnad:

Postiga:		Postita:	
Aastas	1 r. 50 kop.	Aastas	1 r. — kop.
½ aastas	— „ 80 „	½ aastas	— „ 50 „
¼ aastas	— „ 40 „	¼ aastas	— „ 25 „
1 kuu p.	— „ 15 „	1 kuu p.	— „ 8 „

Wäljamaale: aastas 2 rbl., ½ aastas 1 rbl.
Üksik nr. maksab 2 kop.

Kuulutuste hinnad: petit rea ruum teisel ja koimandal lehekuljel 10 kop., neljandal leheküljel 5 kop., wäljaspool Narwa linna, Eesti ja Liiwi kubermangus on kuulutuste hind kahewõrdne.

Kirjaliku nõudmise peale proowinumbrid hinnata.
Tellimise hinda wõib ka postmarkides saata.
Toimetus ja talitus Narwas Peetri pl. Schulepowi m. 94, k 4.
Adress: гор. Нарва, редакція газеты „Кіиръ".
Wastutaw toimetaja ja wäljaandja A. Arm.

Walitsuse poolt kinnitatud **Schofferite kool** Insheneri juhatusel. Täitmise kiiresti ära õpetam. Maks õpetuse eest 75 rubla. **Garaash Nagan.** Jaokaupa maks on wõimalik. Wosnesenski, 3, telef. 527-18.

Kompanija Singeri õmbluse masinaid müüakse ainult Kompanii oma magasiinides.
Järelmaks **1 rublalt** pealehakates. Käsimasinad **25 rublalt** pealehakates.
Singer. Magasiini silt.
Hoidke järeletehiste eest. Magasiinid kõigis Wenemaa linnades.

St. Peterburi Eesti iduskuiselts „Wõitula". **Laupäewal, 14 juulil Udelnajas** (Ярославскій пр. № 70—72) **Suur pidu-õhtu.** Näitemängu, rahwuse õhtunikke, Brantkohwiisti waadlemiste ja tantsuga. Mängitakse tolmewaatuseline ... „Hans Häbawares". Tõestatud tasu ja naabrimeeste ... ja ... Peterburis tunnid ... mängib pubiltiline ... Piletite hinnad 1 rbl., 75 kop. ja 50 k. on „Ühiselu" raamatukaupl. ja teatri kaslas saada. Halatus pinnt kell 9 õht. Wabeandelaiak, tantsude kui ka ... Tellitus.

Karskuseselts **„Üstawus"** **Pühapäewal, 15. juulil s. a. Wäljasõit** Graskaja jaama, sealt umbes werst maad jalu, ja kalbale, piima terma juurde. Mängib selts orkester, wõib lõbuda ja muusikaliste mängude toime panna. Koguda Mereranna waksalt, ärasõit kell 10 hom. ja kell 3 p. l. Sõidukulud 20 k., selsi heaks 10 kop.

Schnittisid, walmis ja tellimise peale, ja kuur walik **moodilehti.** Opiloeli õmbluse ja juurbedidamise kursust, wõetakse wastu. Вас. Остр., 3 лин. № 10. Lenow.

Wärsti kauplus on kohe ümber anda ehk üüsiteab-ndawastu wõida. Вознесенская ул. 27.

Wilunud kaupmehe sell

kes kuu-, klaas- ja lambi-kaupa ühiskuli tunneb, wõib ennast teatada Tallinnas, Suure-Pärnu maanteel nr. 2. J. Wenter.

Kaardi peal ettelüleja. Kasanskaja uul. 38, kr. 25. Wastuwõtmine iga päew.

2. juulil on järgmised 1. kiesmise 1861 a. 5%proti. wõidulaen-paberite seeriad kustutamise alla langenud.

Seeriate numbrid.

(Igas alamalseiswas seerias on 50 loosi — nr. 1 kuni nr. 50 Kokku 320 seeriat 16 000 loosiga 2.240.000 rbl. wäärtuses).

6	3956	8158	13072	16444
77	3997	8280	13282	16451
90	4015	8297	13317	16512
110	4118	8308	13411	16523
135	4165	8359	13412	16550
142	4193	8453	13532	16537
201	4253	8531	13567	16592
393	5259	8560	13603	16613
517	4305	8594	13771	16635
732	4434	8647	13947	16690
1060	4446	8653	14134	16891
1216	4516	8889	14208	16956
1219	4576	9118	14249	16963
1221	4774	9150	14261	17131
1318	4858	9166	14274	17158
1436	4989	9188	14295	17274
1461	5283	9321	14357	17310
1487	5301	9326	14396	17356
1493	5321	9420	14417	17417
1577	5362	9563	14485	17555
1617	5470	9565	14535	17556
1619	5496	9662	14677	17806
1649	5522	9779	14750	17900
1693	5838	9836	14765	17903
1711	5885	9990	14828	17921
1898	5977	10210	14865	17936
1984	6060	10329	14900	17988
2036	6068	10332	14918	18187
2058	6228	10389	15045	18224
2060	6381	10533	15067	18227
2095	6418	10617	15183	18347
2258	6487	10626	15194	18349
2294	6538	10664	15284	18386
2329	6630	10705	15288	18408
2373	6678	10843	15304	18431
2393	6811	10864	15510	18573
2395	6863	10898	15526	18589
2460	6876	11175	15566	18617
2485	6959	11260	15567	18629
2514	7038	11333	15608	18634
2565	7040	11528	15682	18660
2576	7076	11583	15684	18686
2604	7120	11684	15710	18883
2775	7254	11829	15723	18917
2799	7281	11922	15822	18961
2814	7298	12053	15853	18996
2822	7332	12090	15854	19131
2827	7348	12091	15893	19529
2947	7366	12096	16008	19576
2958	7386	12121	16067	19623
2963	7407	12145	16070	19633
3082	7479	12247	16071	19648
3104	7485	12249	16095	19654
3177	7535	12258	16121	19667
3228	7556	12275	16123	19678
3269	7576	12314	16144	19698
3369	7616	12441	16159	19699
3421	7628	12550	16191	19729
3476	7643	12614	16222	19753
3516	7671	12779	16286	19798
3618	7698	12820	16288	19858
3808	7716	12917	16299	19955
3916	7752	12973	16300	19991
3933	8023	13009	16418	20000

Ilmus trükist
Akademikus prof J. Pawlow.
Loodusteadus ja peaaju.
Loodusteaduslikuse ise hingeliste nähtuste tundmaõppimisest.
Hind 20 kop.
„Ühiselu" kirjastus, Peterburis.
Saada kõigist raamatukauplustest.

Sillamäel, Teise Wene kulekahju kindlustuseselts (asut. 1835 a.) agent **G. Reisberg** kindlustab liikumata ja liikuwat waranduft.

ВОЗНЕСЕНСКАЯ — Вознесенскій пр. 27. (прот. ц. Вознесенія) **Лечебница** Плата за сов. 50 к. Тел. 421—81.
Пріемъ врачами спеціалистами.
Сегодня, въ четвергъ, 12-го іюля.
Бол. внутрен. и дѣтск. Жолковъ (спец. жел. и киш.) 9—11 ч. у. Тумповскій 11—12½ ч. Трофимовъ 1½—2½ ч. д. Е. И. Майзель (спец. бол. легк. и дых. пут. прим. туберкулина) 2—3 ч. д. За Баунштейнъ 3—6 ч. д. Михайловскій 7—9 ч. в. Бол. горла, уха и носа. Фридлендеръ 10—12 ч. у. Гольдштейнъ 2—3 ч. д. Пасманикъ 3—4 ч. д. Аляядинъ 4½—6 ч. в. Любинъ 3—4 ч. д. Рубинштейнъ 7—9 ч. в. Бол. кожн., мочеп. и венер. В. И. Леви 9½—11 ч. у. Дьячковъ 12—1½ ч. д. Лихачевъ 1½—3½ ч. д. Женщ. вр. Куперникъ 1—3 ч. д. Ванъ-Гаутъ 3½—5 ч. в. Себякинъ 5—7 ч. в. Аристова (спец. женщ. и дѣтей) 8½—10 ч. в. Ауслендеръ 9—11 ч. в. за Романова 9—11 ч. в. О. Н. Подвысоцкая (спец. женщ. и дѣт.) 7—8½ ч. в. Урологія леч. трипера и его осложн. (бол. почекъ, мочев. пут., цистоск., уретроск.). Мау 5—7 ч. в. Смирновъ 8½—10½ ч. в. Хирургія (нас.). Боярскій 9½—11 ч. у. Лавровъ 3—5 ч. д. Каинель. Е. С. 6—8 ч. в. Бол. нервн. и душевн. (гипнозъ, лечен. алкоголик. электрич.) Трайнинъ 10—12½ ч. д. Наумовъ 6—8 ч. в. Бол. глазныя. Леденцусъ 1—2 ч. д. Авенициусъ 4—5 ч. д. за Зеленковскаго 6—7 ч. в. Келлеръ 8—9 ч. в. Бол. женск. и акушерт. Кирковичъ 3—4 ч. д. Гентеръ 6—7 ч. в. Гриневичъ 11—12 ч. д. Бол. зубныя (искусств. зубы, фарф. и зол. работ.) Могилевскій 3—2 ч. д. Лаврова 10—12 ч. Вольфсонъ 1—3 ч. д. Саддъ 4—6 ч. в. Фридманъ 8—9 ч. д. Черкасскій 4—6 ч. в. Г. В. Я. вонъ 6—9 ч. в. Постоянн. кров. (всѣ бол. кровь зараз. и душевн.). Влив. 606. Лаборатор. Реакція Wassermann'а. Водолечебница, свѣто-электро-лечебн. Консультаціи. Оспопривив. Шведск. масс. и врач. гимнаст. Ингаляторіумъ (апп. Эмса, Рейхенгаля для леч. носа, гор. и дыхат. путей. пневматическ. аппар. Леченіе бронхита, астмы, эмфиземы, слабогруд. и т. п.) Зав. Ингалят. І. Б. Рубинштейнъ. Рентгеновскій каб., токи Д'Арсонваля.

„Peterburi Teataja"
üksikuid numbreid müüwad Peterburis:
Ühiselu raamt. Офицерская, 5.
A. Kõbber'i raamatukpl. Мѣщанская, 22.
A. Luige raamatukaupl. В. О. 11 л. 36. 43. **A. Wraschnikowi kioskis.**
Wennaste Lammasi magasin. Литейный проспектъ, 28.
Th. Lemberg'i piima ja wõi kauplus. Гусевъ переулокъ, 29.
W. Wanna tubakumagasin. Обводный кан. 122. Balti waksali platsil.
Michelson'i laud. Екатерининск. кан. 152.
Kihwani pagariäri. Забалканскій пр. 118. Wastu Moskwa ... tagu.
J. Marks auriwagasin. Курляндская 5.
A. Reinwaldt'i tubaku kauplus. Глазовая ул. № 1.
Sepa piimakauplus. Пет. стор., Малый пр. 86.
J. Karolini piimakauplus. Стремянная ул. 19.
J. Tiirna piimakauplus. В. О. Гавань, уг. Мал. пр. и Княгинск. ул. Городск. рын. № 20.
M. Rustika piimakaupl. Гавань, Опочинина № 1-в. ja Vrituril — Гаванск. № 37, pood № 32.
Trummi piimakauplus В. О. 6 лин. № 3.
J. Sooseli apteegimagasin, Peterb. poolel Б. Ружейная 1 11.
J. Jõle'i tubakukauplus. Остр. Голодай Желѣзноводская ул. № 12.
J. Palato'i kirjutusmaterjali kauplus. В. О. Больш. пр. 2, уг. 1 лин.
J. Neson & Co. piimaäri. Усачевъ пер. № 14.
Sarapuu juuksuritöökoja äris, Петергофское шоссе, 24.

Sillamäel wõetakse „Peterburi Teataja" tellimisi ja kuulutusi Kannukse **G. Reisbergi** aeviõnnis wastu.

Dr. L. JAKOBSOHN. Syphilise, wenerika-, naha- ja suguliku nõrkuse (elektri arstimine) spetsialist. Iga päew 9—11 hom. ja k. 1—8 õ., pühap. k. 10—1 p. Забалканскій пр. (уг. 3-й р.) д. 24, кв. 6.

Dr. A. Lossmann sisemised haigused. Kõnet. teisip. ja neljap. k. 7—8 õ., reede ja laup. k. 3—4 p. l. **Dmitrowski perent. № 10.** Wladimirski wastu. Tel. 82-09.

Ojaw ämmaemand annab lahkesti abi ja nõu igal ajal (Церковная 4-а, кв. 2. Pet. port. Tel. ...).

Tripper ja syfilis (пр. 8—1 ja 5—11. Nikolaewskaja 47. **Dr. Trok.**

Naha, suguise ja närwi haig. (süül., trip., ekkema, jõuet., tubakb., renwalu. Arstimajak. wiisil. Wast. ... kel. 5 liin 36, k. 5—9 õ. (pühap. 10—12 p.). Dr **G. Neumann**

Hambaarst M. Joselson, Офицерская 9, кв. 18. Plomberimine, Kunstlikud hambad plattega ja ilma selleta. Lõbilistele poole hinnaga. Wäljatõmbam. ilma waluta, wastuwõtmine 5—9, pühapäewal kella 10— Waestele lesikuisew ja reedel maks.

Dr. Berenblit. 606. Süfil., schank., tripper (e chron.) jõuet., nahab. 1, 8—1 ja 5—10. Ööpriti. Екатерингофскій, 1. (Sab. läb.)

Newski, 82, krt. 6. Terawa ja chroniliste tripperi, sohankri ingaline väriasa ja sifilise arstimine, **914** siaapriits. (haigeksteg. ja 168 seismajäum.) Sp.-arst. wastuw. igap. k. 9 p.—2 ja 4—9 p. l. Maks 1 r.

ВОЗНЕСЕНСКАЯ ЛЕЧЕБНИЦА. СПБ. Вознесенскій пр. 27. Тел. № 421—81. 540—82. Вновь открыть **ИНГАЛЯТОРІУМЪ** Оборудованъ послѣдними моделями Эмса и Райхенгаля для леченія болѣзней носа, горла и дыхательныхъ путей (ринитъ, фарингитъ, ларингитъ, трахеитъ и т. д.). Леченіе пневматическими аппаратами (сгущенн. и разрѣженн. возд.) хроническ. бронхита, астмы, эмфиземы, слабогрудыхъ и т. д. Леченіе голоса пѣвцовъ, артистовъ и ораторовъ. Завѣд. ингал. Др. І. Б. Рубинштейнъ.

Raudtee rongid.

Suwine sõiduplaan 1912.

Peterburist lähewad:

Balti raudteed.
Tartu ja Riia . . . . 8,50 õhtu.
Tallinna . . . . 8,45 hom.
Tallinna . . . . 11,55 õhtu.
Suwitajate rongid kuni Jõhwini: 11,40 hom., 3,40 p., 4,15 p., 5,30 p., 8 õh., 8,50 õh., 11,55 õh.
Gatshinasse: 7,10 h., 8,20 h., 10,30 h., 11,20 h., 12,50 p., 1,20 p., 2,20 p., 3,10 p., 4,25 p., 4,45 p., 5,30 p., 5,55 p., 6,20 õh., 7,5 õh., 7,30 õh., 8,25 õh., 9,40 õh., 10,35 õh., 11,15 õh., 12,05 õ., 1,05 õ.
Oranienbaumi: 7 h., 8 h., 8,35 h., 10 h., 11 h., 12 p., 12,25 p., 12,40 p., 1 p., 2 p., 2,30 p., 3 p., 3,40 p., 4 p., 4,15 p., 4,35 p., 5 p., 5,10 p., 5,20 p., 5,45 p., 6,05 õh., 6,30 õh., 6,55 õh., 7,20 õh., 7,45 õh., 8,15 õh., 8,40 õh., 9 õh., 9,25 õh., 9,50 õh., 10,20 õh., 11,45 õ., 12,40 õ., 1,20 õ.

Warschawi raudteed.
Wilno-Kiewi ja Odessa kiir. (I—II kl.) . . . 7,55 õht.
Warsch.-Iwangor.-Kalisch. kiirrong (I—II kl.) . . . 8,45 „
Warschawi-Wirballeni postir. (I—III kl.) . . . 11 hom.
Warschawi sõidur. (I—III kl.) 11,55 õht.
Wirballi kiirrong (I—II kl.) 11 õhtu.
Pihkwa-Riia-Libawi kiirrong (I—II kl.) . . . 8,20 õht.
Pihkwa-Riia sõidur. (I—III kl.) 3 päew.
Dünaburgi: kell 9 ..., 11 h., 11,30 õh., 11,55 õ.
Lugasse: kell 11, 5 h., 1 p., 4,40 p., 8,35 p.
Gatshinasse: kell 12,15 ..., 2,20 p., 3,25 p., 5,10 p., 6,15 p., 7,55 õh.

Nikolai raudteed.
Sewastopol, kiirrong (I—II kl.) 9,30 õ.
Sewastopol-Feodosia kiirrong (I—III kl.) . . . 11,55 „
N.-Nowg.-Rostow-Tiflis-Tashkent, kiirrong (I—II kl.) . . . 8,30 „
Moskwa kiirrong (I—II kl.) 11, õ.
„ postir. (I—III kl.) . . . 3,30 p.
„ reisir. (I—III kl.) . . . 7,— õ.
„ „ (I—III kl.) . . . 12,20 õ.
„ segar. (IV kl.) . . . 12,— p.
Wjasma-Tuula (I—III kl.) . . . 5,40 p.
Rõbinsk-Jarosl.-Kostroma, reisir. (I—III kl.) . . . 7,— õ.
Tosno: kell 9 h., 11,15 h., 1 p., 3 p., 3,50 p., 4,30 p., 5,10 p., 5,45 p.

Soome raudteed.
Helsingi, kiir (I—II kl.) . . . 12,— õ.
„ postir. (I—III kl.) . . . 9,45 h.
„ reisir. (I—III kl.) . . . 6,— õ.
„ postir. (I—III kl.) . . . 8,20 „
Wiiburi sõidur. (I—III kl.) . . . 8,— h.
„ sõidur. (I—III kl.) . . . 4,30 p.
Terijõele: kell 11,30 h., 7,30 õh.
Beloostrowi: kell 9,10 h., 10,20 h., 12 p., 2,45 p., 3,40 p., 4,40 p., 5,40 p., 6,25 õ., 7,40 õh., 8,30 õh., 9,10 õh., 10 õh.
Lewaschowasse: kell 8,35 h., 11,15 h., 12,40 p., 1,50 p., 4 p., 5,10 p., 7 õh.
Pargolowasse: kell 2,15 p., 9 õh.

Mereranna raudteed.
Kurorti: kell 7, 7,33, 8,05, 8,23, 8,42, 9,25, 10,15, 10,53, 11,10 hom.; kell 12, 12,50, 1,40, 3,20, 4,10, 4,45, 5,05, 5,35 päew.; kell 6,10, 6,50, 7,18, 8,10, 9, 9,53, 10,45, 11,45 õht.; kell 12,35, 1,10 ööse.
Lahtasse: kell 10,45 h., 5,28 p., 5,50 p., 7 õht.
Ozerki: kell 6,20, 6,45, 7,10, 7,35, 8, 8,25, 8,50, 9,15, 9,40, 10,05, 10,30, 10,55, 11,20, 11,45 hom.; kell 12,10, 12,35, 1, 1,25, 1,50, 2,15, 2,40, 3,05, 3,30, 3,55, 4,20, 4,45, 5,10, 5,35 päew.; kell 6, 6,25, 6,50, 7,15, 7,40, 8,05, 8,30, 8,55, 9,20, 9,50, 10,20, 10,50, 11,50 õht.; kell 1 ööse.

Peterburisse tulewad:

Balti raudteed.
Riiast ja Tartust . . . . 7,20 hom.
J. Tallinnast . . . . [illegible]
Tallinnast . . . . [illegible]
Gatshinast: 6,35 h., 7,50 h., 8,10 h., 8,28 h., 9,16 h., 9,35 h., 10,52 h., 11,55 h., 12,15 p., 6,40 õh., 8,15 õh., 12,18 ...
Oranienbaumist: 7,05 h., 7,25 h., 7,40 h., 8,18 h., 9,08 h., 9,45 h., ... 10,25 ..., 11,05 h., 12 p., 1 p., 2,10 p., 4 p., 4 p., 4,40 p., 5,40 p., 6,25 õh., 7 õh., 7,30 õh., 8,20 õh., 8,55 õh., 9,45 õh., 11 õh., 12,50 õ.

Warschawi raudteed.
Warschawi, Riia ... 2 ... [illegible]
kiirrong (I—III kl.) . . . 12,40 hom.
Warsch.-Iwangor.-Kalisch. kiirrong (I—II kl.) . . . [illegible]
Warschawi-Wirballeni postir. (I—III kl.) . . . 7,05 õh.
Warschawi sõidur. (I—III kl.) 7,30 õ.
Wirballi kiirrong (I—III kl.) 8,15 ...
Libawi-Riia-Pihkwa kiirrong (I—II kl.) . . . 11,30 ...
Pihkwa-Riia sõidur. (I—III kl.) 3 p.
Dünaburgi: kell 6,25 p., 11,35 õh.
Lugast: kell 1,10 hom.
Gatshinast: kell 8,35 h., 1,40 p., 10,45 ..., 4,02 ..., 7,40 õh., 8,45 õh.
Narwast: kell 1,55 p.
Jõhwist: kell 1,55 p., 5,00 ...

Nikolai raudteed.
Sewastopolist . . . . 10,15 õ.
(Feodos.) . . . . 7,20 „
Moskwast . . . . 7,30 „
„ . . . . 10,30 „
„ . . . . 5,45 õ.
Wjasmast (Tuulast) . . . . 6,50 „
Rõbinskist (Kostromast) . . . . 7,40 „
Tosnast: kell 8,10 h. (järgmine ...) 9,35 h., 9,45 h., 4,15 p., 6,30 õh., 8,50 õh., 10 õh. (pühadel).

Soome raudteed.
Helsingist: kell 8,28 h., 9,50 h. (kiirrong), 1,45 p., 11,15 õh.
Wiiburist: kell 2,10 p., 6,30 õh., 9,38 õ., 12,26 õ., 2,20 õ.
Terijõelt: kell 3 p., 4,32 p., 7,20 õ.
Lewaschowast: kell 9,12 h., 9,50 h., 10,49 h., 4,07 p., 8,45 õh.
Beloostrowist: kell 7,55 õh.

Mereranna raudteed.
Dünaasist: kell 7,25, 8,14, 9,08, 10,05, 10,46 hom.; kell 12,20, 1,18, 2,04, 2,54, 3,43, 4,34 päew.; kell 6,48, 7,42, 8,32, 9,25, 10,17, 11,09 õht.; 12,24 õ.

Типографія, Э. Ф. Мексъ, СПБ. Забалканскій пр. № 22.